

**ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ**

**Бродівської міської
територіальної громади до 2027 року**

Броди – 2022 р.

Зміст

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
1. МЕТОДОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ (СЕО)	5
1.1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ПРОВЕДЕННЯ СЕО В УКРАЇНІ	5
1.2. ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ СЕО	5
2. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БРОДІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ	8
2.1. СТРУКТУРА СТРАТЕГІЧНИХ, ОПЕРАЦІЙНИХ ЦІЛЕЙ ТА ЗАВДАНЬ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БРОДІВСЬКОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2027 РОКУ	8
2.2. ВІДПОВІДНІСТЬ СТРАТЕГІЇ БРОДІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ СТРАТЕГІЧНИМ ЦІЛЯМ ДЕРЖАВНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ	9
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ ТА УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ГРОМАДИ	14
3.1. ПРИРОДНІ УМОВИ ТА РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРИТОРІЇ	14
3.2. СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА	23
4. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ СТРАТЕГІЇ	34
5. ОПИС ЙМОВІРНИХ НАСЛІДКІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	38
5.1. ЙМОВІРНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ СТРАТЕГІЇ НА СКЛАДОВІ ДОВКІЛЛЯ	38
5.2. ЙМОВІРНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ СТРАТЕГІЇ НА СКЛАДОВІ ДОВКІЛЛЯ У ТРАНСКОРДОННОМУ ВИМІРІ	43
6. ЗАВДАННЯ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЮТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ	44
7. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ	46
8. ЗАХОДИ ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	47
9. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ	50

Список скорочень

- РСР – регіональна стратегія розвитку
- СЕО – стратегічна екологічна оцінка
- ДДП – документ державного планування
- ЦОВВ – центральний орган виконавчої влади
- ОДА – обласна державна адміністрація
- ДРП – державна регіональна політика
- ДСРР – Державна стратегія регіонального розвитку
- ДФРР – Державний фонд регіонального розвитку
- ТГ – територіальна громада
- ВВП – валовий внутрішній продукт
- ВРП – валовий регіональний продукт
- ТКС – транскордонне співробітництво
- МТД – міжнародна технічна допомога
- ЖКГ – житлово-комунальне господарство
- ТПВ – тверді побутові відходи
- ПЗФ – природно-заповідний фонд
- ГДК – гранично допустима концентрація
- МСБ – малий та середній бізнес
- ОВНС – оцінка впливу на навколишнє природне середовище
- ПАТ – публічне акціонерне товариство

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і місцевих громад. Стратегічна екологічна оцінка документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування. Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування. В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки. З 12 жовтня 2018 року в Україні вступив в дію закон «Про стратегічну екологічну оцінку». Методичні засади здійснення екологічної оцінки Стратегії викладені у затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 р. Методичних рекомендаціях із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування.

У відповідності до вимог цих законодавчих актів здійснена оцінка екологічних наслідків реалізації Стратегії розвитку Бродівської міської територіальної громади до 2027 року.

1. Методологія проведення стратегічної екологічної оцінки (СЕО)

1.1. Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

Метою СЕО є всестороннє сприяння врахуванню екологічних підходів і екологічного мислення у процесах підготовки та ухвалення СПП для випереджаючого забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння збалансованому (сталому) розвитку територій – регіонів, субрегіонів та територіальних громад.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (від 01.07.2015 №562-VIII), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Засади екологічної політики України визначені Законом України від 28.02.2019 № 2697 «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року». Безпосередньо проведення СЕО регламентується Законом України від 20.03.2018 № 2354 «Про стратегічну екологічну оцінку» та наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування».

1.2. Етапи проведення СЕО

Визначення обсягу СЕО

Для визначення обсягу досліджень, методів екологічної оцінки, рівня деталізації інформації, що має бути включена до звіту про СЕО, Бродівською міською радою розроблено заяву про визначення обсягу СЕО проєкту Стратегії розвитку Бродівської територіальної громади Львівської області до 2027 року (далі – Стратегія), яку 10.11.2022 було оприлюднено на офіційному сайті Бродівської міської ради та оголошено її громадські обговорення в термін до 25.11.2022. Листом від 25.11.2022 заяву направлено до департаменту екології та природних ресурсів, а також до департаменту охорони здоров'я Львівської обласної державної адміністрації.

У встановлений термін від громадськості було отримано наступні пропозиції та зауваження:

-

Структурними підрозділами Бродівської міської ради були надані наступні пропозиції та зауваження:

-

Департаментом екології та природних ресурсів Львівської облдержадміністрації надано наступні зауваження та рекомендації:

-

Департаментом охорони здоров'я Львівської облдержадміністрації надано наступні зауваження та рекомендації:

-

Складання звіту про СЕО

Після закінчення громадських обговорень та отримання інформації від департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації забезпечено складання Звіту про СЕО, який містить інформацію про: зміст та цілі Стратегії, її зв'язок з іншими документами державного планування; характеристику та прогнозні зміни стану довкілля, у тому числі здоров'я населення; опис екологічних проблем громади; опис наслідків для довкілля та заходи для зменшення негативних наслідків виконання Стратегії та Плану заходів; аналіз альтернативних сценаріїв стану екологічної ситуації; заходи моніторингу наслідків виконання Стратегії та Плану заходів; інформацію щодо

транскордонних наслідків; резюме. Звіт CEO Стратегії розвитку Бродівської громади до 2027 року був підготовлений до 04.01.2022.

Проведення громадського обговорення

Звіт про CEO оприлюднюється на офіційному сайті Бродівської міської ради з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості протягом терміну громадських обговорень, що повинні тривати не менш ніж 30 днів з дня оприлюднення повідомлення.

Повідомлення про оприлюднення звіту про CEO публікується не менше як в двох друкованих засобах масової інформації та розміщується на офіційному сайті Бродівської міської ради та повинно містити інформацію про:

- 1) повну назву документа державного планування, що пропонується, та стислий виклад його змісту;
- 2) орган, що прийматиме рішення про затвердження документа державного планування;
- 3) передбачувану процедуру громадського обговорення, у тому числі:
 - a. строки здійснення процедури;
 - b. способи участі громадськості (надання письмових зауважень і пропозицій, громадські слухання тощо);
 - c. дату, час і місце проведення громадських слухань (у разі проведення);
 - d. орган, від якого можна отримати інформацію та адресу, за якою можна ознайомитися з проектом документа державного планування, звітом про CEO та екологічною інформацією, у тому числі пов'язаною зі здоров'ям населення, що стосується документа державного планування;
 - e. орган, до якого подаються зауваження і пропозиції, його поштову та електронну адреси та строки подання зауважень і пропозицій;
 - f. місцезнаходження наявної екологічної інформації, у т.ч. пов'язаної зі здоров'ям населення, що стосується документа державного планування;
- 4) необхідність проведення транскордонних консультацій щодо проекту документа державного планування.

Громадськість у межах строку громадського обговорення має право подати в письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) зауваження і пропозиції до звіту про CEO. Усі зауваження і пропозиції до зазначеного звіту, одержані протягом встановленого строку, підлягають обов'язковому розгляду, за результатами якого враховуються або мотивовано відхиляються. Пропозиції і зауваження, подані після встановленого строку, не розглядаються.

За результатами громадського обговорення готується довідка, до якої додаються протокол громадських слухань (у разі проведення) та письмові матеріали, отримані в результаті громадського обговорення.

Консультації з органами виконавчої влади у процесі CEO

Проект Стратегії, Звіт про CEO та повідомлення про оприлюднення цих документів подаються Бродівською міською радою (на паперових носіях та в електронному вигляді) до Міністерства енергетики та захисту довкілля України, Міністерства охорони здоров'я України, Департаменту екології та природних ресурсів Львівської обласної державної адміністрації.

Зазначені органи після отримання проекту документа державного планування та Звіту про CEO протягом п'яти робочих днів розміщують повідомлення про оприлюднення проекту документа державного планування на своєму офіційному веб-сайті із зазначенням замовника та у строк, що не перевищує 30 днів з дня отримання, подають Бродівській міській раді в письмовій формі зауваження і пропозиції до проекту документа державного планування та Звіту про CEO. Усі зауваження і пропозиції зазначених органів, одержані протягом встановленого строку, підлягають обов'язковому розгляду Бродівською міською радою та врахуванню або вмотивованому відхиленню. За результатами консультацій готується довідка, в якій підсумовуються отримані зауваження і

пропозиції та зазначається, яким чином вони враховані у документі державного планування та Звіті про СЕО, а також обґрунтовується обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду. До довідки додаються письмові матеріали, отримані в результаті громадського обговорення.

Інформування

Бродівська міська рада протягом п'яти робочих днів з дня затвердження документа державного планування розміщує на своєму офіційному веб-сайті затверджений документ державного планування, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, довідки про консультації та про громадське обговорення і письмово повідомляє про це Міністерство енергетики та захисту довкілля України.

2. Зміст та основні цілі Стратегії розвитку Бродівської територіальної громади до 2027 року

2.1. Структура стратегічних, операційних цілей та завдань Стратегії розвитку Бродівської громади на період до 2027 року

Стратегічне бачення розвитку Бродівської міської територіальної громади буде досягатись завдяки реалізації чотирьох стратегічних цілей, що в свою чергу реалізуються через систему операційних цілей та завдань. Структура стратегічних, операційних цілей та завдань Стратегії розвитку Радехівської громади на період до 2027 року наведено в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Стратегічна ціль 1. Конкуレントоздатна та інноваційна економіка	
Операційні цілі	Завдання
1.1. Покращення інвестиційної привабливості території	1.1.1. Формування інвестиційної політики громади
	1.1.2. Сприяння створенню ефективної логістичної інфраструктури території
	1.1.3. Промоція економічних можливостей громади
1.2. Підтримка підприємницької діяльності	1.2.1. Підтримка малого і середнього підприємництва за перспективними напрямками
	1.2.2. Підтримка сільських виробників
	1.2.3. Розвиток інфраструктури підтримки бізнесу
	1.2.4. Розвиток трудових ресурсів
1.3. Розвиток туристичної галузі	1.3.1. Підтримка наявної та розбудова туристично-рекреаційної інфраструктури
	1.3.2. Створення та розвиток нових туристичних пропозицій
	1.3.3. Сприяння популяризації туристичного потенціалу громади в Україні та за кордоном
Стратегічна ціль 2. Розвиток людського капіталу	
Операційні цілі	Завдання
2.1. Інноваційна освіта	2.1.1. Формування новітнього освітнього простору
	2.1.2. Розвиток позашкільної освіти
	2.1.3. Професійне зростання педагогічних працівників
2.2. Ефективна мережа закладів громадського здоров'я та соціального захисту	2.2.1. Розбудова первинної ланки медичних закладів
	2.2.2. Розбудова спеціалізованої мережі медичних закладів (вторинна ланка, невідкладна допомога)
	2.2.3. Розвиток системи надання соціальних послуг
2.3. Новітній культурний простір	2.3.1. Трансформація та модернізація закладів культури
	2.3.2. Формування нових форм підтримки культурних заходів
2.4. Здоровий спосіб життя	2.4.1. Сприяння створенню спортивної інфраструктури для занять фізичною культурою і спортом
	2.4.2. Розвиток фізичної культури
Стратегічна ціль 3. Територія комфортного і безпечного життя	
Операційні цілі	Завдання
3.1. Сталий розвиток території	3.1.1. Розробка планувальних, містобудівних документів
	3.1.2. Розвиток інженерної інфраструктури
	3.1.3. Дорожня інфраструктура
	3.1.4. Розвиток громадського простору
	3.1.5. Збереження історико-архітектурних пам'яток
	3.1.6. Енергоефективна громада

3.2. Безпечне середовище	3.2.1. Громадська безпека
	3.2.2. Комплексна система поводження з відходами
	3.2.3. Екологічна безпека
Стратегічна ціль 4. Ефективне врядування	
Операційні цілі	Завдання
4.1. Прозора і ефективна влада	4.1.1. Удосконалення системи управління громадою
	4.1.2. Покращення якості надання публічних послуг
4.2. Активні громадяни	4.2.1. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців
	4.2.2. Підвищення активності організацій громадянського суспільства, особливо молодіжних

2.2. Відповідність Стратегії Бродівської територіальної громади стратегічним цілям державної та регіональної екологічної політики

На стратегічному рівні пріоритети державної екологічної політики сформульовані у Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII через 5 стратегічних цілей:

1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва
2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України
3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку
4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення
5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління

Досягнення цих стратегічних цілей державної екологічної політики здійснюватиметься двома етапами:

- до 2025 року передбачається стабілізація екологічної ситуації шляхом закріплення змін у системі державного управління, які відбулися шляхом реформування системи державного екологічного управління, імплементації європейських екологічних норм і стандартів, удосконалення систем екологічного обліку та контролю, впровадження фінансово-економічних механізмів стимулювання екологічно орієнтованих структурних перетворень в економіці, впровадження механізмів стимулювання підприємств до енергоефективності, впровадження електронного урядування, поширення екологічних знань, а також підвищення екологічної свідомості суспільства, інформатизація сфери охорони навколишнього природного середовища та природокористування усіх рівнів;
- до 2030 року передбачається досягнення істотних зрушень щодо покращення стану навколишнього природного середовища шляхом збалансованості між соціально-економічними потребами та завданнями у сфері збереження навколишнього природного середовища, забезпечення розвитку екологічно ефективного партнерства між державою, суб'єктами господарювання та громадськістю, сталого низьковуглецевого розвитку, який стане додатковим стимулом соціально-економічного розвитку України.

Стратегічні пріоритети регіональної екологічної політики Львівщини, визначені у Стратегії розвитку Львівської області на період до 2027 року. Стратегія Львівщини базується на 5-ти стратегічних цілях, з яких опосередковано 4-и цілі враховують екологічні фактори. Стратегічна ціль 4 «Чисте довкілля» передбачає досягнення еко-безпечного для людини стану усіх компонентів навколишнього природного середовища: водного та повітряного басейнів, ґрунтів, запобігання втратам та збереження біорізноманіття, розширення об'єктів природно-заповідного фонду, нову якість поводження з відходами. Такі цілі Стратегії максимально узгоджуються з усіма стратегічними цілями державної екологічної політики.

Аналіз відповідності цілей Стратегії Бродівської територіальної громади стратегічним цілям державної та регіональної екологічних політик, представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Стратегічні цілі державної та регіональної екологічної політики	Стратегічні цілі Стратегії Бродівської ТГ			
	1. Конкурент. та інноваційна економіка	2. Розвиток людського капіталу	3. Територія комфорт. і безпечн. життя	4. Ефективне врядування
Основні засади (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року				
1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	0	+	+	++
2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	+	0	++	0
3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку	+	+	++	++
4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	+	+	++	0
5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління	+	0	++	++
Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років				
Стратегічна ціль 1. Конкурентоспроможна економіка на засадах смарт-спеціалізації				
1. Стимулювання інноваційних видів економічної діяльності з високою доданою вартістю	++	0	0	+
2. Інвестиційна привабливість	++	0	+	+
3. Енергетична самодостатність	0	0	++	+
4. Науково-технологічний розвиток	0	0	0	0
Стратегічна ціль 2. Якісне життя				
1. Здорове населення	0	++	+	+
2. Інклюзивне суспільство	0	++	+	0
3. Освічені громади	0	++	0	0
4. Безпечне та безбар'єрне середовище	0	++	+	+
Стратегічна ціль 3. Збалансований просторовий розвиток				
1. Розвиток інфраструктури територіальних громад	0	0	++	+
2. Дорожньо-транспортна, логістична, транскордонна та інформаційно-комунікаційна інфраструктура	+	0	++	+

3. Стимулювання економічного розвитку сільських та гірських територій	+	0	0	++
Стратегічна ціль 4. Чисте довкілля				
1. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря	+	+	++	+
2. Формування екологічної свідомості населення та комплексної системи поводження з відходами	0	++	++	+
3. Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій	0	0	++	+
Стратегічна ціль 5. Туристична привабливість				
1. Підвищення атракційності та інфраструктурного забезпечення туризму, курортів, оздоровлення, спорту та рекреації	++	0	++	+
2. Підвищення якості регіонального туристичного продукту та його просування	++	0	+	+

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

- ++ Цілі Стратегії узгоджені зі стратегічними цілями державної/регіональної екологічної політики
- + Цілі Стратегії та стратегічні цілі державної/регіональної екологічної політики принципово узгоджуються, проте не узгоджені в Стратегії. Необхідно тісніше пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів
- 0 Цілі Стратегії та стратегічні цілі державної/регіональної екологічної політики нейтральні по відношенню одні до одних
- Цілі Стратегії та стратегічні цілі державної/регіональної екологічної політики не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей
- Цілі Стратегії та стратегічні цілі державної/регіональної екологічної політики принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей цієї Стратегії.

Співставлення стратегічних цілей та завдань відповідних державних і регіональних стратегій екологічної політики та стратегічних цілей і завдань Стратегії розвитку Бродівської ТГ засвідчило, що:

Мета стратегічної цілі 1. Конкурентна та інноваційна економіка - покращення якості життя і економічного благополуччя населення шляхом ефективного використання наявного потенціалу та конкурентних переваг громади через стимулювання зростання інноваційної економіки, сталого розвитку туризму та підвищення конкурентоспроможності агропродовольчого сектору. По більшій мірі завдання Стратегії розвитку Бродівської ТГ узгоджуються і не суперечать завданням відповідних державних і регіональних стратегій, що впливають на екологічну політику. Разом з тим, слід приділити більшу увагу заходам Стратегії розвитку Бродівської ТГ в частині дотримання принципів сталого розвитку при використанні природно-ресурсного потенціалу регіону, зокрема лісозаготівлі, використання земельних угідь. Також це стосується розвитку туристичного господарства й рекреаційної діяльності на базі рекреаційних ресурсів громади та культурно-історичної спадщини. Туристична й рекреаційна діяльність з одного боку потребує екологічно чистого довкілля, а з іншого - чинить на довкілля і негативний вплив. Запобігання йому та нейтралізації його наслідків слід приділити особливу увагу у заходах Стратегії Бродівської ТГ. Важливо також передбачити стимулювання впровадження суб'єктами господарювання більш екологічно чистого, ресурсоефективного виробництва та екологічних інновацій, зокрема екологічної

модернізації промислових підприємств шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку), а також забезпечення та сприяння використанню сучасних пестицидів та агрохімікатів з мінімальним негативним впливом на флору, фауну та здоров'я людини.

Мета стратегічної цілі 2. Розвиток людського капіталу - Покращення життя та здоров'я населення шляхом надання якісних послуг через розвиток соціальної інфраструктури та ефективне використання наявного людського потенціалу. По більшій мірі завдання Стратегії розвитку Бродівської ТГ узгоджуються і не суперечать завданням відповідних державних і регіональних стратегій, що впливають на екологічну політику. При цьому слід приділити більшу увагу заходам Стратегії розвитку Бродівської ТГ в частині впровадження освіти в інтересах збалансованого (сталого) розвитку, екологічної освіти та виховання, просвітницької діяльності з метою формування в суспільстві екологічних цінностей і підвищення його екологічної свідомості; підвищення рівня поінформованості суспільства щодо значення, переваг та інструментів сталого споживання і виробництва, стану і цінностей біорізноманіття та заходів, які необхідно здійснити для його збереження, відновлення і сталого використання.

Мета стратегічної цілі 3. Територія комфортного і безпечного життя - покращення комфортного і безпечного життя населення шляхом сталого розвитку території (інженерної та дорожньої інфраструктури, громадських просторів) та забезпечення безпечного середовища, в першу чергу – екологічного. в цілому завдання Стратегії розвитку Бродівської ТГ узгоджуються і не суперечать завданням відповідних державних і регіональних стратегій, що впливають на екологічну політику. При цьому одне із завдань стратегічної цілі 3 - *Екологічна безпека* максимально передбачає досягнення екобезпечного для людини стану усіх компонентів навколишнього природного середовища: водного та повітряного басейнів, ґрунтів, запобігання втратам та збереження біорізноманіття, розширення об'єктів природно-заповідного фонду, нову якість поводження з відходами. Водночас, на рівні завдань Стратегії необхідно передбачити заходи із запобігання та ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ, зменшення негативних наслідків природних стихійних явищ, а також - зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища у межах міст, зокрема, недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень у межах міст під час виконання будівельних чи інших робіт, незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво.

Мета стратегічної цілі 4. Ефективне врядування - Підвищення ефективності місцевого самоврядування шляхом забезпечення прозорості і ефективності влади, а також розбудови громадянського суспільства. По цій стратегічній цілі завдання Стратегії розвитку Бродівської ТГ максимально узгоджуються із завданнями відповідних державних і регіональних стратегій, що впливають на екологічну політику. Це стосується: забезпечення обов'язковості інтеграції екологічної складової програм місцевого розвитку, створення інвестиційного клімату для залучення коштів міжнародних донорів та приватного капіталу у природоохоронну діяльність; упровадження принципів належного екологічного врядування, підтримка постійного діалогу із зацікавленими сторонами щодо підготовки та прийняття стратегічних рішень; запровадження екологічного обліку для оцінки ефективності політики та управління; забезпечення чіткого розподілу повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища на державному, регіональному та місцевому рівнях; забезпечення цільового бюджетного фінансування природо-охоронних заходів та недержавного інвестування природоохоронних проектів. Разом з тим, слід приділити більшу увагу заходам Стратегії розвитку Бродівської ТГ в частині розвитку партнерства між секторами суспільства з метою залучення до планування і реалізації природоохоронної політики усіх зацікавлених сторін; забезпечення участі громадськості у прийнятті управлінських рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища та природокористування; укріплення інституційної спроможності щодо планування, моніторингу та оцінки ефективності впровадження екологічної політики; посилення відповідальності за шкоду, заподіяну довкіллю; удосконалення кадрової

політики та професійної підготовки фахівців у системі охорони навколишнього природного середовища та природокористування.

3. Характеристика стану довкілля та умов життєдіяльності населення громади

3.1. Природні умови та ресурсний потенціал території

Місцезооложення та орографічні умови

Бродівська громада розташована на лісистій території Бродівської рівнини та є частиною Малого Полісся, вона знаходиться на північному сході Львівської області та межує з Рівненською, Волинською та Тернопільськими областями, відстань до районного центру м. Золочів - 29 км, до обласного центру м. Львів - 95 км.

Бродівська територіальна громада була утворена 25 жовтня 2020 року в ході адміністративно-територіальної реформи, та складається з міста Броди та території 10 поближніх колишніх сільських рад . Загальна кількість населених пунктів - 51, населення - 39 793 осіб. Територія Бродівської територіальної громади із зазначенням бувших рад, що увійшли до її складу, представлена на *рисунок 1*.

Рисунок 1. Територія Бродівської територіальної громади

В таблиці 3 наводяться основні характеристики Бродівської громади (станом на 1 січня 2020р.)

Таблиця 3

Регіон	Площа, км ²	Площа у % до загальної площі	Населення, тис. осіб	Населення у % до населення/	Густота населення
--------	------------------------	------------------------------	----------------------	-----------------------------	-------------------

		району/області		району/ області	(осіб/км ²)
Бродівська громада	642.8	21,9 / 2,9	39,8	24,6 / 1,6	61,9
Золочівський район	2935.2	13,4	162	6,4	55,2
Львівська область	21832	-	2512,1	-	115,1

На території громади наявна розвинута транспортна мережа - проходить автомобільна траса міжнародного значення «Київ — Чоп» та електрифікована залізнична колія «Львів – Здолбунів». Територією громади проходять магістральні нафтопроводи «Дружба» та «Одеса-Броди».

Історично населенні пункти громади розвивалися у двох різних напрямках – сільські території в основному спеціалізувалися на землеробстві та заготівлі лісоматеріалів, а м. Броди було торгівельним на освітнім центром. На сьогоднішній день, провідними галузями промисловості є деревообробна, харчова, виробництво одягу та кабелів. Аграрне виробництво в основному сконцентроване на виробництві зернових та олійних культур. Основними корисними копалинами є торф, пісок та суглинки.

Територія громади є доволі лісною, існує ряд озер та річок. Загалом громада знаходиться в екологічно чистій зоні. Тут знаходиться частина заповідних зон Національного природного парку «Північне Поділля» та ряд інших заказників та пам'яток природи. Також тут розміщений ряд цікавих архітектурних та культурних пам'яток, що мають значний туристичний потенціал, зокрема Бродівський замок та синагога, ряд сільських церков XVIII –XIX століть.

Природно-заповідний фонд

Територія громади знаходиться в екологічно чистій зоні і завдяки значній кількості лісів та ставків – збереглася доволі значна природна біорізноманітність. Зокрема в місцевих лісах проводяться заходи з відновлення популяції зубрів.

Тут знаходиться частина заповідних зон Національного природного парку «Північне Поділля» та Лешнівський заказник загальнонаціонального значення, а також 5-ть різноманітних заказників місцевого значення (ботанічних, гідрологічних, пам'яток природи). Загалом на території Бродівської громади знаходиться 8 об'єктів (1 частково) природно-заповідного фонду площею 1 963,6 га, або 3% від загальної площі громади. Це створює хороші передумови для рекреації місцевого населення та розвитку зеленого туризму.

Важливо відзначити що частина територій громади (території «Північного Поділля» та канали й прилеглі до них ділянки в районі міста Броди) була внесена у 2019 р. до природоохоронного реєстру Європейського Союзу «Смарагдової мережі Європи». Така інтеграція заповідних територій до міжнародних реєстрів в майбутньому може дозволити залучати додаткові кошти на природоохоронні заходи та наукові дослідження на території громади. З іншої сторони також зростає відповідальність громади щодо збереження заповідних територій та можливостей використання їхніх ресурсів. Список об'єктів природно-заповідного фонду Бродівської громади наведений у таблиці 4.

Таблиця 4

Назва об'єкту	Категорія	Тип	Площа, га	Рік створення
Лешнівський	заказник загальнодержавного значення	ботанічний	58	1978
Північне Поділля	національний природний парк		15587,9 (на території громади – 1745)	2010
Кемпа	заказник	ботанічний	10	1984
Пониківський	заказник	гідрологічний	53,7	1998
Лагодівське	заповідне урочище		6,2	1984

Піски	заповідне урочище		46,2	1984
Конвалія	пам'ятка природи	ботанічна	9,5	1998

Смарагдова мережа

Смарагдова мережа України – українська частина Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. Мережа Емеральд (Смарагдова мережа, Emerald Network) – це мережа, що включає Території Особливого Природоохоронного Інтересу, що проектується в державах, які є сторонами Бернської конвенції (всього 26 держав). До складу екомережі мають включатися не тільки території із збереженою природною рослинністю, але й змінені, навіть деградовані, ландшафти, які потребують відновлення. Провідною організацією, яка відповідає за розбудову даної мережі в Україні, є Міністерство енергетики та захисту довкілля України. Розробником першої черги Мережі (у 2009–2016 роках) була благодійна організація «Інтерекоцентр» (за цей період підготовлені описи на 271 територію). У період 2017–2019 років проектуванням Смарагдової мережі займається громадська організація «Українська природоохоронна група» (за 2017–2018 розроблено та подано на розгляд Бернської конвенції обґрунтування щодо створення ще 106 територій Мережі). Під час засідання Постійного комітету Конвенції 44–5 грудня 2019 року нові 106 територій були додані до складу мережі (№272–377). Нові території ж є долинами річок, комплексами степових балок, боліт, дикими природними каньйонами, які здебільшого не мали охоронного статусу. Особливо це стосується територій на Сумщині, Львівщині, Кіровоградщині та в Криму, а також на Донеччині, Луганщині, Полтавщині та Харківщині.

Якщо говорити про Львівську область, то тепер під особливим захистом знаходяться долини річок Вігор, Вирва, Стрв'яз, Опір, Стир, Дністер, долина річки Полтва між Новим Яричевом та Кам'янка-Бузькою, а також канали й прилеглі до них ділянки в районі міста Броди (рисунок 2) та території «Північного Поділля» що частково знаходяться на території Бродівської громади.

Рисунок 2. Територія «Бродівські канали» в Смарагдовій мережі

У таблиці 5 та рисунку 3 наведена інформація щодо питомої ваги кожного компоненту структури земельного фонду громади.

Таблиця 5

Види земель	Площа, га	Питома вага, %
Сільськогосподарські землі	35 178,2	57,8
Ліси та інші лісовкриті площі	21 406,9	35,2
Забудовані землі	2 691,9	4,4
Відкриті заболочені землі	427,4	0,7
Відкриті землі без рослинного покриву	386,0	0,6
Води	735,2	1,2
Всього	60 825,6	100,0

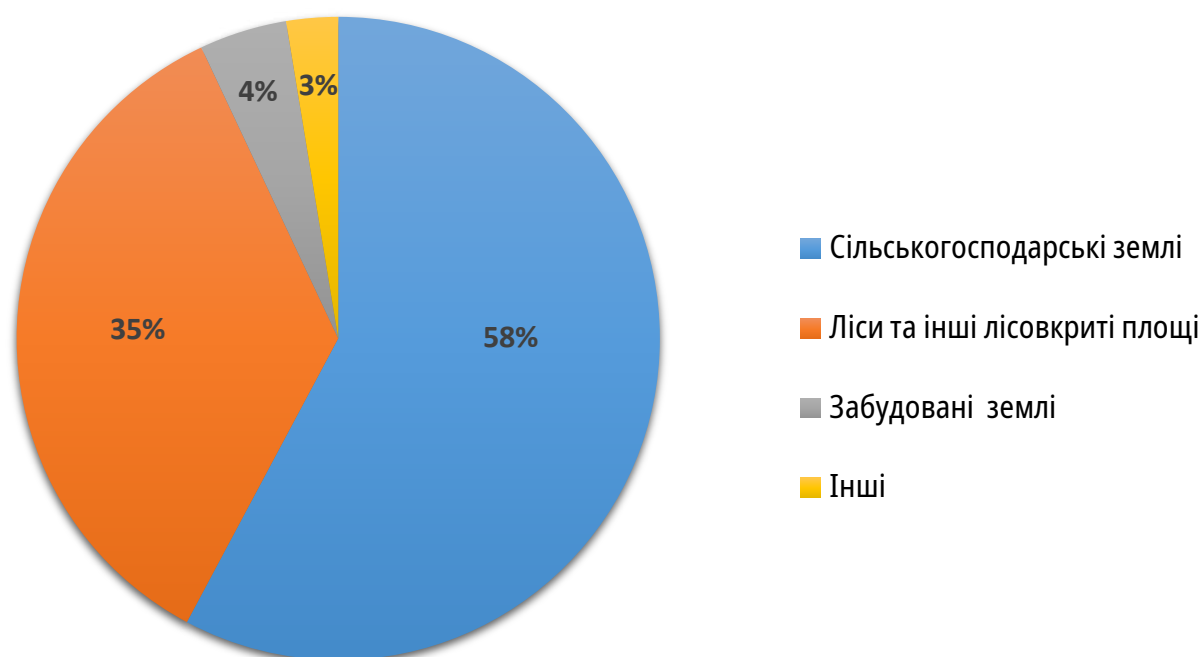

Рисунок 3. Структура земельного фонду Бродівської громади

Характеристика ґрунтів

Більшість ґрунтів громади належать до чорноземів та перегнійно-карбонатних ґрунтів. Значна частина ґрунтів громади покрита лісами, а також торфовищами. В долинах річок розповсюджені дернові лугові, чорноземно-лугові, лугово-болотні ґрунти. Торфоболотні ґрунти що залягають в долинах річок Стир та Бовдурка використовуються переважно під сінокоси і випаси. Піскові піднесення покриті дерно-слабоподзолістими пісковими ґрунтами, які мають несприятливі фізичні властивості та бідні на живильні речовини і використовуються переважно як пасовища. На ділянках міжріччя з виходом на поверхню крейдових порід утворились перегнійно-карбонатні ґрунти, які містять багато перегною (7-8 %), мають слаболужну реакцію, в умовах Малого Полісся це найкращі за своїм потенціалом родючості ґрунти.

За даними агрохімічного обстеження "Львівської філії ДУ "Держґрунтохорона" орні землі громади різноманітні за ступенем кислотності – від сильнокислих до нейтральних. Більша частина площ (68,1%) представлена ґрунтами з нейтральною реакцією ґрунтового розчину. Однак виявлено 6791,0 га (19,8%) площ із кислою реакцією, в тому числі: 171,5 га (0,5%) – з сильнокислою, 2503,8 га (7,3%) – з середньокислою та 4081,5 га (11,9%) – з слабокислою реакцією ґрунтового розчину.

Забезпеченість орних земель гумусом (органічною речовиною) коливається від дуже низької (<1,0%) до дуже високої (>5,0%). Переважають площі з середнім (2,1-3,0%) вмістом органічної речовини. Дуже низьким вмістом органічної речовини характеризуються 1,4%, низьким – 14,7%, підвищеним – 30,8%, високим – 8,6% та дуже високим 2,1%.

Найкраще забезпечені органічною речовиною ґрунти Лешнівського, Пониковецького, та Смільнянського старостинського округу, в яких середньозважений вміст більший 3,0%. Найбідніші ґрунти за вмістом гумусу в Язлівчицькому старостинському окрузі, вміст гумусу складає менше 2,5%.

Для того, щоб гумус зберігався на тому ж рівні (бездефіцитний баланс) потрібно вносити не менше 10 т/га органічних добрив. Однак, вже протягом багатьох років його вносять в середньому по 0,5 т/га, що в 20 разів менше визначеної потреби. Органічних добрив немає, тому що практично в господарствах відсутнє тваринництво і поголів'я ВРХ продовжує зменшуватися (гній яких найбільш придатний для виготовлення органічних добрив), тому більшість полів взагалі не отримують органічних добрив в якості гною вже протягом багатьох років.

Вміст сполук азоту, що лужногідролізуються, коливається від дуже низького (<100,0 мг/кг ґрунту) до підвищеного (>200,0 мг/кг ґрунту). Переважають площі з низьким (100,1 – 150,0 мг/кг) вмістом. Їх площа становить 19344,2 га (56,4%). Дуже низьким ступенем забезпечення характеризують ґрунти на площі 6379,5 га (18,6%), середнім – 7065,4 га (20,6%), підвищеним – 1474,8 га (4,3%). Середньозважений показник по громаді 131,1 мг/кг ґрунту.

Найбідніші ґрунти за вмістом сполук азоту, що лужногідролізуються, в Станіславчицькому, Пониквянському, Шнирівському, та Суховільському старостинському окрузі, де середньозважений вміст не перевищує 125 мг/кг ґрунту.

За вмістом рухомих фосфатів переважають ґрунти з середнім 27,7%, підвищеним 32,6% та високим 29,9% ступенем забезпечення. Дуже низький вміст відмічено на площі 0,6%, низький 5,6%, дуже високий 3,3%.

За вмістом обмінного калію переважають ґрунти з низьким ступенем забезпечення 47,2%. На площі 6,7% відмічено дуже низький вміст. Середній вміст обмінного калію виявлено на площі 26,7%, підвищений 13,5%, високий 4,9%, дуже високий 0,7%.

Забезпечення високих врожаїв супроводжується використанням великої кількості мінеральних добрив, серед яких лівову частку займають азотні добрива. В більшості урожай формується за рахунок ґрунтових запасів таких поживних речовин як фосфор, калій, кальцій. Вони не компенсуються внесенням добрив, з ґрунту їх виноситься значно більше, ніж надходить.

За результатами ґрунтового агрохімічного обстеження "Львівської філії ДУ "Держґрунтохорона" орні землі громади належать до земель середньої якості: V класу належать ґрунти Лешнівського та Язлівчицького старостинських округів; VI класу – Комарівського, Пониковицького, Гаївського, Суховільського та Смільнянського. Ґрунти інших округів, а саме: Пониквянського, Шнирівського, Станіславчицького належать до земель VII класу низької якості

За останні десятиліття в результаті скорочення поголів'я худоби та занепаді багатьох сільськогосподарських підприємств, внесення органічних добрив в ґрунти значно скоротилося що призводить до зменшення вмісту гумусу в ґрунтах, і відповідно до зменшення родючості ґрунтів. Іншою значною проблемою що веде до поступового виснаження ґрунтових ресурсів громади є наявність значної кількості посівних площ під культури що виносять із урожаєм значну кількість поживних речовин (ріпак, соняшник, кукурудза).

Автотранспорт, діяльність промислових підприємств та сміттєзвалища є значними чинниками забруднення ґрунтів проте носять локалізований характер.

Водні ресурси

Громада має значні водні ресурси як поверхневих вод, що можуть використовуватися в рекреаційних та господарчих цілях, так і підземних вод, що використовуються першу чергу для забезпечення населення питною водою.

Як зазначалось вище водні поверхні громади займають лише 1,2% загальної площі громади. В

таблиці 6 наведена інформація щодо водні поверхні громади в розрізі старостинських округів.

Таблиця 6

Адміністративні утворення	Всього, га	у тому числі, га			
		природними водотоками	штучними водотоками	озерами	ставками
Гаївський с.о.	5,1		4,7		0,4
Комарівський с.о.	76,8	11,2	45,7		19,9
Лешнівський с.о.	174,5	27	48		99,5
Пониквянський с.о.	64,2	0,6	0,8		62,8
Пониковицький с.о.	80,3	15,5	28,4	0,2	36,2
Смільненський с.о.	5,7	5,7			
Станіславчицький с.о.	144,1	16	118	1,7	8,44
Суховільський с.о.	0,9	0,1	0,4		0,4
Шнирівський с.о.	81,3	4,2	71,2		5,8
Язлівчицький с.о.	85,8		67,9	0,9	17,0
м Броди	16,4	4	3,64	3,3	5,5
Всього	735,2	84,3	388,7	6,1	256,0

До основних ресурсів поверхневих вод громади належать:

- Бугаї – озеро в південно-східній частині міста Броди. Значна частина озера заболочена. У 2015-2016 рр. тут відбувалося будівництво акумулюючої водойми для захисту міста від паводків. Згідно генпланом м. Броди тут планується облаштування спортивно-оздоровчої зони;
- Стир – річка загальною довжиною 483 км, права притока Прип'яті (басейн Дніпра). Ширина річища на території громади від 2 до 10 м. Стир бере початок з численних джерел, які виходять на поверхню в сильно заболоченій балці, розташованій біля села Видра;
- Слонівка – річка загальною довжиною 49 км. Права притока Стиру (басейн Прип'яті). Річище шириною 6–12 м. Заплава сягає до 1 км;
- Суховілка – річка загальною довжиною 15,4 км, права притока Бовдурки (басейн Прип'яті). Територія на якій протікає Суховілка складена з вапняків, що добре карстуються, тому Суховілка має циклічний режим, що дорівнює 6 рокам. Весною 2012 та повторно 2013 році ріка спричинила до значних підтоплень на території громади, зокрема прорив дамби в с. Гаї. Проте у 2014 р. проблему було вирішено шляхом зведення нової дамби на акумулюючій водойми на півдні м. Броди;
- Бовдурка – річка довжиною 37 км, права притока Стиру (басейн Прип'яті). Ширина русла досягає 5 м, ширина заплави – 2 км. В межах міста Бродів річка дуже забруднена і засмічена, зокрема через каналізаційні викиди з очисних споруд КП «Бродиводоканал». У 2015-2016 рр. були проведені роботи з розчищення, поглиблення русла річки Бовдурка.

Екологічний стан поверхневих водних об'єктів і якість води в них є вирішальними чинниками санітарного та епідеміологічного благополуччя населення. Сьогодні, через високий рівень техногенного навантаження на водойми, практично всі водойми за рівнем забруднення належать до забруднених та дуже забруднених. Основними причинами забруднення поверхневих вод є надходження до водних об'єктів забруднювальних речовин у процесі поверхневого стоку води з забруднених території та сільгоспугідь, ерозія ґрунтів на водозабірній площі.

Основним водоносним горизонтом, який використовується для господарсько-питного водопостачання на території громади є верхньокрейдовий, в межах якого формуються основні ресурси прісних підземних вод.

За хімічним складом води в цілому відносяться до гідрокарбонатних кальцієвих, гідрокарбонатно-сульфатних кальцієво-магнієвих; величина сухого залишку – від 232 до 1840 мг/дм³. Для цих вод

характерна наявність забруднення нітратами, нітритами, аміаком. Живлення водоносного горизонту відбувається, в основному, за рахунок інфільтрації атмосферних опадів, а також завдяки перетокам підземних вод з верхньокрейдових відкладів. Рівні води в колодязях знаходяться на глибині 4-5 м..

Живлення водоносного горизонту відбувається за рахунок інфільтрації атмосферних опадів, а також за рахунок перетікання з суміжних водоносних горизонтів. За хімічним складом води горизонту відносяться до гідрокарбонатних кальцієвих або гідрокарбонатних кальцієво-магнієвих; величина сухого залишку від 390-490 мг/дм³, загальна жорсткість 4,5-5,5 мг-екв./дм³, вміст заліза 0,15-0,61 мг/дм³.

Водоносний комплекс у верхньодевонських відкладах досить поширений в межах території громади. Водомісткі породи верхнього девону представлені кавернозними вапняками, тріщинуватими доломітизованими вапняками і доломітами. Водоносність відкладів зумовлена тріщинуватістю, кавернозністю і закарстованістю порід.

Водоносний горизонт напірний, напори складають 40,8-66,4 м, збільшуючись на захід-південний захід. Дебіт свердловини 11Г, розташованої за 6 км на північ від м. Броди сягає 10,4 л/с при пониженні на 1,0 м.

Підземні води верхньокрейдяних відкладів пристосовані до мергельно-крейдяної товщі і мають повсюдне розповсюдження в районі міста і прилягаючих територій. Водонасиченість горизонту залежить від тріщинуватості мергелів, яка, в основному, розповсюджена в інтервалі 20-90 м.

Водопостачання м. Броди здійснюється за рахунок підземних вод з водозабору, який розташований на північному сході околиці міста. Водозабір експлуатує 3 свердловини загальним дебітом до 90 м³/год. Крім того, ряд промислових підприємств мають свої локальні свердловини, станція нафтопроводу «Дружба» має за межами міста декілька свердловин з загальним дебітом до 120 м³/год. При необхідності більшої кількості води існуючий водозабір має можливість розширення в східному та південному напрямках і водозабір може давати до 25 тис.м³/добу при експлуатації 12-15 свердловин.

Таким чином, підземні води відкладів верхнього девону в районі м. Броди на глибині 95-105 м створюють вельми сприятливі умови для водопостачання цього району і прилеглих до нього територій.

Проте якісний стан підземних вод постійно погіршується унаслідок господарської діяльності. Це пов'язано зі скидом стічних вод (перш за все в р. Бовдурку), а також використанням мінеральних добрив та пестицидів. Погіршує ситуацію необлаштованість водоохоронних зон та прибережних захисних смуг. Про це свідчать наявність заболочених прибережних вод та пов'язаних з ними анафелогенних зон.

Лісові ресурси

Ліси від найдавніших часів були одним з основних ресурсів Бродівщини. Як зазначалось вище ліси займають третину загальної площі громади. В таблиці 7 наведена інформація щодо лісових площ громади в розрізі старостинських округів.

Таблиця 7

Адміністративні утворення	Всього, га	Ліси, га	Чагарники, га
Гаївський с.о.	320,3	275,2	45,1
Комарівський с.о.	895,8	824,3	71,5
Лешнівський с.о.	2387,3	2067,4	319,9
Пониквянський с.о.	990,9	984,2	6,7
Пониковицький с.о.	2585,2	2550,5	34,7
Смільненський с.о.	93,5	91,6	1,9

Станіславчицький с.о.	4805,2	4737,1	68,1
Суховільський с.о.	113,7	107,7	6,0
Шнирівський с.о.	2971,8	2950,8	20,9
Язлівчицький с.о.	3708,2	3633,9	74,2
м Броди	2535,1	2522,1	13,0
Всього	21406,9	20744,8	662,1

Основними лісоутворюючими породами є дуб і сосна, до яких домішуються граб, клен, ясен, береза, тополя, осика, вільха, смерека, модрина. Частіше зустрічаються ліси, що складаються з двох-трьох домінуючих порід дерев. У підліску ростуть кущі ліщини та крушини.

Лісові ресурси активно використовує Державне підприємство «Бродівське лісове господарство» – комплексне господарство, яке займається лісовідновленням, рубками пов'язаними з веденням лісового господарства, лісозаготівлею, переробкою деревини. Загальна площа лісів у віданні підприємства становить 26316 га. Із загальної площі, вкриті лісовою рослинністю лісові землі складають 23134 га або 88%, з яких шпилькові насадження 13556 га (59%), твердолистяні 6394 га (28%), м'яколистяні 3187 га (13%). Щорічно в лісгоспі роботи по лісорозведенню здійснюється на площі близько 160 га. На базовому лісорозсаднику кожного року вирощується близько 1,5 млн.шт. садивного матеріалу різних деревно-чагарникових порід, у шкільному відділенні вирощується 26 видів. В тепличному – закладено зелені живці 160-ти видів шпилькових порід. Рубками поліпшення якісного складу лісів охоплено 18,3% насаджень.

Корисні копалини

Основними корисними копалинами наявними на території громади є торф (основні торфовища знаходяться поблизу с. Берлин та с. Шнирів), пісок (поклади поблизу м. Броди, с. Дітківці, с. Язлівчик, с.Лагодів) та суглинки (в околиці с. Пониква). Наявні копалини через свою низьку ринкову вартість та виснаженість наявних кар'єрів активно не видобуваються.

Флора і фауна

Формування флори та рослинного покриву регіону пов'язано з льодовиковим і післяльодовиковим часом. У формуванні флори брали участь північні та північно-східні види, які прийшли з далекої півночі та північного сходу, гірські види, що перемістилися на схід з Середньої Європи, а також рівнинні атлантичні види. З південного сходу занесені степові види. У зв'язку з цим флора території неоднорідна за своїм складом. Сучасний рослинний покрив території регіону радикально змінений господарською діяльністю людей та втратив свій первісний видовий склад.

Лучна рослинність території регіону представлена переважно осоково-злаково-різнотрав'яними видами. Серед лучних трав до лікарських належать кульбаба лікарська, полин гіркий і звичайний, подорожник великий і середній, ммин звичайний, деревій звичайний. В трав'яному покриві лісів переважають: осока, зірочник, копитняк, чемериця, вороняче око, папороть, звіробій, орляк, купина, барвінок, кропива та багато інших. На території громади також можна зустріти рослини, що занесені до "Червоної книги України" – білоцвіт весняний, зозулинець селеровий, плавун колючий, ситник вузлуватий, лілія лісова.

Фауна регіону досить бідна. Тут зустрічаються заєць-русак, їжак, лисиця, тхір чорний, ласка. Серед дрібних звірів найпоширенішими і найчисельнішими є мишовидні гризуни: миші – хатня, польова і лісова, полівки – сіра, руда і економка, землерийки, пацюки. Серед земноводних поширені жаба озерна, трав'яна, деревна, кумка, ропуха, тритон звичайний, а серед плазунів – гадюка звичайна, веретільниця, вуж звичайний, мідянка, полоз лісовий, ящірка прудка і зелена. Від недавнього часу проводяться заходи з відновлення популяції зубрів.

За кількістю видів серед хребетних домінують птахи. Типовими птахами лісів є крук, дятел, сойка; полів і лук – жайворонок, плиска жовта, горобець польовий, деркач, погонич; населених пунктів – горобець хатній, ластівка сільська і міська, сич хатній, голуб сизий.

До окремої групи тваринного світу належать свійські тварини і птахи, з яких невелике поширення у населених пунктах громади мають корови, свині, кози, кролі, собаки, коти, кури, гуси, качки, індики.

Багато представників тваринного світу регіону сьогодні стали рідкісними і занесені до "Червоної Книги України" – кутора мала, ховрах європейський мідянка, жаба прудка, нічниця ставкова, вечірниця мала, вовчок горішковий, польовий лунь, сірий сорокопуд, очеретянка прудка, іволга, одуд. Розширення площ земель, що передаються під господарську діяльність, вирубування лісів, хімізація сільського господарства, а також неконтрольоване полювання і браконьєрство викликали різке скорочення чисельності диких тварин в регіоні.

Варто зазначити, що на території громади здійснюється охорона, відтворення та раціональне використання мисливської фауни, зокрема державним підприємством "МГ "Стир"". До основних функцій підприємства належить ведення мисливського господарства та контроль за дотриманням правил полювання; виробництво продукції та товарів народного споживання; здійснення біотехнічних заходів, що спрямовані на підвищення продуктивності і поліпшення якості мисливських угідь та зростання чисельності мисливських тварин; організація та проведення полювання, в тому числі для іноземних громадян; реалізація мисливських тварин та продукції полювання; ведення обліку мисливської фауни і реєстрація всіх змін в його складі; селекційна робота; постійний контроль за ветеринарним станом угідь. Мисливські угіддя господарства розподілені на 10 егерських обходів. Середня площа егерського обходу становить 4842 га. Угіддя знаходяться на території 3-х адміністративних районів Львівської області – Бродівського, Буського та Радехівського. Основні представники мисливської фауни: кабан, олень благородний, козуля, заєць-русак. Видовий склад мисливської фауни досить різноманітний – олень благородний, кабан, козуля, лось, бобер, куниця, заєць-русак, лисиця.

Рекреаційні ресурси

Бродівська громада має достатні природні ресурси які можуть ефективно використовуватися для рекреації населення, зокрема 21406,9 га лісів (включно з землями природо-охоронного призначення – 1928,6 га), та 735,2 га поверхневих вод (в першу чергу це такі великі і доступні водойми річки Стир та озера Бугаї).

Загалом низький рівень викидів в атмосферне повітря та залісненість території створюють хороші екологічні передумови для рекреації місцевого населення та розвитку зеленого туризму. Проте стихійні сміттєзвалища та занедбаність водоохоронних зон становлять значний фактор що знижує привабливість рекреаційних ресурсів громади.

Кліматичні умови

Громади знаходиться у перехідній зоні від помірно-теплого західно-європейського клімату до помірно-континентального східно-європейського. Територія громади знаходиться в зоні атлантико-континентального клімату і відноситься до північного кліматичного району. Особливості кліматичних умов зумовлені положенням між вологими прибалтійськими низовинами з одного боку і сухими степами південної частини – з другого. Клімат громади помірно-континентальний, із м'якою зимою, довготривалою вологою весною і теплою, відносно сухою осінню. Клімат громади характеризується низьким тиском, великою вологістю повітря, порівняно великою кількістю опадів, слабким випаровуванням. Велика кількість опадів спричинена західними та північно-західними вітрами з Атлантичного океану, які швидко змінюють погоду.

Зима відносно м'яка, середня температура січня -5°C , весна волога, прохолодна, осінь тепла, достатньо суха. Характерною особливістю кліматичних умов є зміна температури повітря в літній період. Найжаркіший місяць – липень з середньомісячною температурою $+18,3^{\circ}\text{C}$. Найхолодніший

місяць року – січень, із середньою багаторічною температурою – 4,1°C. Середньорічна температура складає +7,4°C. Екстремальні температури складають: абсолютний максимум +37,1°C, абсолютний мінімум – 33,6°C. Мінімальна відносна вологість спостерігається в квітні – травні і становить 60%-70%, а в грудні – січні збільшується до 80%-90%.

Середньорічна кількість опадів складає 798 мм, з них 407 мм випадає у весняно-літній період, характерним є континентальний тип випадання опадів з максимумом у літні місяці та мінімум взимку. Слід відзначити, що осінь буває вологою, а взимку часті відлиги, тому створюються умови для осінньої та зимової інфільтрації опадів, що сприяє утворенню умов для відновлення експлуатаційних запасів підземних вод.

Кліматичні умови характеризуються незначними річними і добовими амплітудами, підвищеним зволоженням території. Головна риса клімату – його м'якість і часті відлиги взимку, незначні перепади температури влітку. Середня тривалість вегетаційного періоду 205-215 днів.

Часті відлиги спричиняють нестійкість снігового покриву. Нормативна глибина промерзання 1,0 м, снігове навантаження 680 Па. Нерівномірний розподіл опадів протягом року (найбільша кількість опадів в травні-серпні, найменша – в січні-квітні) поряд з іншими факторами сприяють утворенню великих площ перезволожених земель, а також значному розвитку ерозії ґрунтів.

Середнє число днів штилю – 19. За повторюваністю вітри переважно: західні – 24%, південно-східні – 17%, північно-західні – 15%, південно-західні – 13%.

3.2. Стан навколишнього природного середовища

Проблема погіршення екологічної ситуації в цілому, і зокрема забруднення атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод, ґрунтів, виснаження природних ресурсів, втрата різноманіття рослинного і тваринного світу дедалі гостріше ставить питання щодо збереження та відтворення екологічної системи.

Стан довкілля Бродівської громади зумовлюється впливом промислових підприємств, впливом об'єктів інфраструктури населених пунктів та методами ведення сільського і лісового господарства. В результаті проведеного аналізу стану Бродівської громади було виявлено, що в її межах відсутні великі підприємства, які б здійснювали значний вплив на екологічну ситуацію загалом. У більшості випадків забруднення ґрунтового та рослинного покриву важкими металами носять локальний характер. Варто врахувати, що значні площі громади покриті лісовою рослинністю, що позитивно впливає на екологічну ситуацію.

Потрібно зазначити що відкриті статистичні дані головного управління статистики у Львівській області по деяким ключовим екологічним параметрам доступні лише до 2018 р. і відповідно відсутні уточнені дані по Бродівській громаді безпосередньо. Проте, наявна інформація дає можливість побачити загальні тенденції щодо екологічної ситуації в громаді.

Екологічний стан ґрунтів

Більшість ґрунтів громади належать до чорноземів та перегнійно-карбонатних ґрунтів, зі значною кількістю дерно-слабопідзолистих піскових ґрунтів, бідних на живильні речовини. Також третина земель громади покрита лісами.

Спостереження за якістю ґрунтів сільськогосподарського призначення у Львівській області здійснює Львівська філія Державної установи «Держґрунтохорона». Агрохімічне обстеження ґрунтів Бродівської громади показало, що ґрунти громади переважно відносяться до слабокислих (рН 5,1-5,5) та містять доволі збалансований вміст макроелементів (азот, фосфор, калій) та середні показники вмісту гумусу. Обстеження земель сільськогосподарського призначення не показали значного забруднення солями важких металів.

Більшість використаних статистичних даних було взято з відкритих джерел Головного управління статистики у Львівській області, які включають інформацію лише до 2018 року і відповідно, точні дані по стану ґрунтів громади відсутні. Проте, наявна інформація по бувшому

Бродівському району дає можливість прослідкувати тенденції і оцінити загальну ситуацію щодо стану ґрунтів.

Вплив сільськогосподарської діяльності. Одним з основних джерел негативного впливу на екологію ґрунтів громади є ведення сільськогосподарської діяльності, що призводить до виснаження ґрунтів, порушення їхньої мікрофлори та забруднення. В таблиці 8 наведені дані щодо порушених земель громади.

Таблиця 8

	2005	2010	2015	2016	2017	2018
Львівська область, %	0,58	0,53	0,55	0,55	0,55	0,55
Бродівський район, %	0,67	0,64	0,62	0,62	0,62	0,60

Як видно із таблиці існує загальна позитивна тенденція до поступової рекультивації порушених земель, проте їх кількість у Бродівському районі залишається пропорційно більшою ніж по області. Це свідчить про доволі значне виснаження земель і, відповідно, про потенціал щодо відновлення частини цих земель і подальше використання для ведення господарства. В таблиці 9 відображені дані щодо внесення мінеральних добрив підприємствами.

Таблиця 9

	2005	2010	2015	2016	2017	2018
Львівська область, га\кг	65	121	156	163	154	204
Бродівський район, га\кг	104	112	124	133	152	245

Як видно із таблиці існує позитивна тенденція до зросту кількості внесених *мінеральних добрив*, і їх кількість у Бродівському районі залишається пропорційно більшою ніж по області. Цей фактор загалом призводить до зросту родючості ґрунтів, проте також створює додаткові екологічні ризики. Зокрема, при неправильному використанні мінеральних добрив, існує загроза порушення мікрофлори ґрунтів, зниження їх родючості і створення продукції небезпечної для здоров'я.

Внесення *органічних добрив* залишається на дуже низькому рівні близько 0,5 т на 1 га орної землі по Бродівському районі та 0,8 т/га по області. Для порівняння цей показник у 1985 р. складав по області 12,9 т/га. Така ситуація свідчить про значне зменшення рівня родючості ґрунтів, зменшення кількості біомаси та відповідно про недовикористання сільськогосподарського потенціалу наявних ґрунтів.

Кількість *пестицидів* застосованих на сільськогосподарських підприємствах по Бродівському районі під посіви сільськогосподарських культур у 2018 р склав 1,7 кг на 1 га посівної площі, що загалом нижче ніж середній показник по області (2,1 кг / га). Низький рівень використання пестицидів призводить до зниження кількості виробленої продукції та зниження її якості, з іншої сторони, оскільки пестициди є сильними токсичними речовинами – їхнє обмежене використання знижує негативний вплив на довкілля.

Інші джерела забруднення ґрунтів. Значним фактором забруднення ґрунтів громади є наявні *автомобільні шляхи*, зокрема траси з найбільш інтенсивним рухом Київ – Чоп (13 500 авто за добу), Броди – Червоноград (2 750 авто за добу), Броди – Тернопіль (2 000 авто за добу) та інші (2 500 авто за добу). Важкі метали, що містять вихлопні гази автотранспорту, осідають в ґрунтах вздовж трас, їхній розподіл залежить від інтенсивності та швидкості руху автотранспорту, напрямку вітру, наявності захисних смуг тощо. Території, які знаходяться у безпосередній близькості до автошляхів і залізниць містять підвищений вміст важких металів, продуктів горіння пального, такі як оксиди азоту, сірки, сажа смоли. Поширення важких металів вздовж потужних автотрас (такої як Київ-Чоп), може досягати відстані до 1 км.

Іншим джерелом забруднення є наявні *сміттєзвалища*, які безпосередньо забруднюють ґрунтове покриття та створюють загрозу проникнення небезпечних речовин в поближні ґрунти. Спостереження за станом ґрунтів поблизу сміттєвалищ Львівської області регулярно здійснює Державна екологічна інспекція. Останні лабораторні аналізи ґрунтів, взятих поблизу Бродівського сміттєзвалища було здійснено у 2015 та 2017 роках і вони показали, що стан ґрунтів знаходиться в задовільному стані і незначно відрізняються основними показниками від фонового значення. Дослідження ґрунтів на непаспортизованих сміттєзвалищах не проводилися.

Також існує проблема організації території навколо цвинтарів громади. Згідно діючих санітарних норм санітарно-захисна зона складає для діючих цвинтарів – 300м, для недіючих – 50м. Для зниження ризику поширення хвороб та забруднення, в цій зоні не дозволяється розміщення житлових та громадських будівель, зон відпочинку, городів тощо. Проте майже усі кладовища на території громади не відповідають цим вимогам і створюють загрозу забруднення ґрунтів та поверхневих вод.

Забруднення твердими побутовими відходами (ТПВ)

Джерела утворення відходів. Через відсутність значних сміттєгенеруючих підприємств на території громади, основним джерелом утворення побутових відходів є домогосподарства, що демонструє таблиця 10 за даними 2018 року.

Таблиця 10

Реґіон	Утворення відходів від:	
	економічної діяльності підприємств	домогосподарств
Львівська область	94,1%	5,9%
Бродівський район	21,3%	78,7%

Кількість ТПВ, що продукує громада. Враховуючи недосконалість наявних статистичних даних, а також відсутність інформації по кількості та динаміці накопичення відходів на непаспортизованих сміттєзвалищах, для визначення кількості ТПВ, що продукує громада було проведено розрахунки на основі нижче наведених даних.

Згідно з ДБН Б.2.2-12:2019 Планування і забудова територій, норми утворення твердих побутових відходів становлять на одного мешканця для житлового будинку багатоквартирного упорядкованого – 350 кг/рік, для житлового будинку садибної забудови – 450 кг/рік. Утворення великогабаритних, ремонтних та будівельних відходів – 10% від загальної кількості утворення твердих побутових відходів в населеному пункті.

У відповідності до цих норм у Генеральному плані міста Броди (2020) було розраховано загальне накопичення сміття по місту Броди, представлене у *таблиці 11*.

Таблиця 11

Споживачі (тип забудови)	Кількість мешканців, осіб	Середньорічна витрата, т/рік
Садибна	8 161	3 672,5
Квартирна	15 521	5 432,4
Разом	23 682	9 104,9
Великогабаритні, ремонтні та будівельні відходи (10%)	-	910,5
Відходи від підприємств	-	4 043,0
Всього	-	15 061,3

Екстраполюючи ці дані на все населення, у тому числі сільських населених пунктів Бродівської громади, яке проживає в основному у садибній забудові, отримуємо загальне накопичення ТПВ по громаді в обсязі – 21 961 т/рік.

Місця розміщення ТПВ. На території Бродівської громади знаходиться 29 зареєстрованих сміттєзвалища загальною площею 19,59 га (повний перелік наявних сміттєзвалищ дивись у додатку 7). Загалом кількість відходів що припадає на одного мешканця громади є нижчим ніж середній показник по області, також важливо відзначити що, згідно даних Головного управління статистики у Львівській області – серед накопичених на сміттєзвалищах відходів відсутні екологічно небезпечні групи відходів.

За оцінкою Департаменту екології та природних ресурсів ЛОДА, найбільше та єдине систематично контрольоване сміттєзвалище громади, Бродівське, знаходиться в незадовільному стані та потребує рекультивації. На інших сміттєзвалищах також систематично порушуються умови експлуатації та утримання: сміттєзвалища не відповідають санітарним вимогам, відсутня достатня кількість спецтехніки та обладнання, технологія захоронення здійснюється з порушенням нормативних вимог, не проводиться контроль за видом відходів, що завозяться на звалища та їх облік. Це в свою чергу призводить до забруднення навколишнього природного середовища та постійного збільшення обсягів накопичених відходів.

Доступні технологічні рішення не дозволяють радикально вирішити проблему поводження з ТПВ, зокрема в громаді майже повністю відсутня система роздільного збору та утилізації сміття, а спалюється лише 2% відходів. Решта відходів накопичується на сміттєзвалищах, які заповнені більш як на 70%. Зокрема, найбільше Бродівське сміттєзвалище, що почало експлуатуватися у 1970 році, заповнено на 95% що при збереженні даного темпу накопичення ТПВ буде повністю заповнене протягом найближчих 3-х років. Для продовження терміну їхньої експлуатації існує нагальна потреба в модернізації і рекультивації наявних сміттєзвалищ та встановленні систем обліку кількості і характеру ТПВ, що потрапляє на сміттєзвалища. У таблиці 12 наведені дані щодо поводження з відходами по Бродівському району за останні роки.

Таблиця 12

	2015	2016	2017	2018	2019
Утилізовано, т	-	508	1	0	0
Спалено, т	219	172	148	164	189
Передано на сторону, т	4 352	1 262	1 264	2 546	1 252
Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти, т	8 220	8 261	8 287	8 369	8 787

Існує значна проблема накопичення побутових відходів на несанкціонованих сміттєзвалищах, які займають великі площі та є чинниками забруднення навколишнього середовища. Згідно даних Стратегії управління відходами у Львівській області до 2030 року у Бродівському районі (дані 2017 року) була зафіксована найбільша кількість стихійних звалищ – 45 площею 21,38 га. Ця проблема корелюється із вирішенням питання забезпечення мешканців послугою централізованого збору відходів. На сьогодні централізованим збором сміття охоплено лише 13 із 51 населених пунктів громади, а договорами на вивіз твердих побутових відходів охоплено лише близько 40% населення.

Також на території громади нараховується 7 худобомогильників, однак жоден з них не відповідає ветеринарно-санітарним нормам захоронення. Це створює загрозу екологічній безпеці та може призвести до поширення епідемій та епізоотій.

Згідно інформації вказаної в Генплані м.Броди (2020) експертами ТзОВ «Центр проект ЛТД», одним з варіантів вирішення проблеми переповненого Бродівського сміттєзвалища є створення сучасного полігону ТПВ у східній околиці міста на території відпрацьованого піщаного кар'єру. Одночасно, згідно Стратегії управління відходами у Львівській області до 2030 року планується, що у Львівській області буде створено 7 регіональних об'єктів захоронення ТПВ, на яких буде встановлено лінії для сортування ТПВ. Також на полігонах ТПВ заплановано обладнання систем дегазації з виробництвом електроенергії, встановлення систем відведення та очищення. Бродівська громада віднесена до так званого об'єкту захоронення ТПВ «Східна», розташованого

поза межами громади. Решту наявних об'єктів захоронення ТПВ заплановано рекультивувати.

Екологічний стан водних ресурсів

Екологічний стан водних ресурсів Бродівської громади залежить від різноманітних факторів, які тісно пов'язані, а саме: забруднення ґрунтів, атмосфери, зміна ландшафтної структури, господарська діяльність, неефективна робота каналізаційно-очисних споруд, відсутність контролю за прибережними захисними смугами і водоохоронними зонами, а також їх недодержання, насамперед в населених пунктах. На території Бродівської і сусідніх громад відсутні підприємства хімічної промисловості, що мали б значний вплив на поверхневі та підземні води.

Вплив очисних споруд та каналізації: Система централізованого водовідведення існує лише в м.Броди та охоплює близько 50% забудови міста. Вона складається перш за все з очисних споруд повної біологічної очистки з паспортною потужністю 6100 м³/добу та каналізаційної мережі протяжністю 38,8 км.. Очисні споруди складаються з двох блоків: блоку старих біофільтратів потужністю 1600 м³/добу, побудованих по проекту 1963 року і блоку нових аеротенків потужністю 4500 м³/добу, побудованих по проекту 1983 року. Проте на сьогоднішній день робоча потужність очисних споруд каналізації міста становить 5 000 м³/добу.

Існує також розроблений проект будівництва очисних споруд потужністю 10 м³/добу в с. Суходоли для обслуговування місцевого спиртзаводу, проте будівництво не ведеться через відсутність коштів.

Згідно даних, наданих КП «Бродиводоканал», через очисні споруди каналізації пропускається в середньому 2160 м³ стоків в добу (загальна кількість стічних вод, що поступає в каналізацію населеного пункту, в т.ч. від підприємств). Крім того під час дощів на міські очисні споруди каналізації поступає додатково ще біля 3000 м³/добу дощових і дренажних вод за рахунок інфільтрації і приєднання до побутової каналізації окремих відрізків старих дощових колекторів, що стали загально сплавними.

В даний час в центральній частині міста існує дощова каналізація прокладена ще на початку ХХ ст. загальною довжиною колекторів біля 10 км. Найбільшим конструктивним недоліком старої дощової каналізації є майже цілковита відсутність на ній оглядових колодязів. Колектори засмічені, замулені, місцями зруйновані, а тому працюють незадовільно. На околицях міста поверхневі води відводяться по відкритій мережі дощової каналізації.

Поверхневі води по відкритій і закритій мережі дощової каналізації та доочищені стічні води через 5 випусків скидаються в річку Бовдурку, що негативно впливає на їх санітарний стан.

За останні роки каналізаційна мережа м. Броди постійно розширюється та поступово модернізується, проте за оцінкою експертів ТзОВ «Центр проект ЛТД», що підготували Генплан м.Броди у 2020 році, на даний час індивідуальні каналізаційні насосні станції і їх напірні трубопроводи знаходяться в технічно незадовільному стані і потребують реконструкції. В свою чергу останні значні ремонтні роботи очисних споруд проводилися в 2008-2009 роках.

Через геологічні особливості території громади будь які забруднення ґрунту швидко проникають в підземні води, а при відсутності доступу до централізованого водовідведення у значної частини населення, правильно облаштованих вигребів у домогосподарствах та централізованої системи їх збору, очистки та контролю значна частина стоків потрапляє до поверхневих та підземних вод що негативно позначається на стані водоймищ та створює додаткові екологічні ризики.

Важливо відзначити, що в зв'язку з впровадженням карантинних заходів у 2020-2021 рр. та обмеженням роботи *закладів харчування* та інших установ, відмічено доволі значне скорочення кількості стоків, що позитивно вплинуло на екологічний стан р. Бовдурка.

Контроль концентрації небезпечних речовин в водних об'єктах громади. Контроль за станом водних об'єктів здійснює Державна екологічна інспекція у Львівській області (Держекоінспекція). До 2017 року контроль за концентрацією речовин в водних об'єктах Бродівської громади регулярно проводився лише на р. Бовдурка (в двох контрольних точках - с. Берлин та м. Броди). Результати досліджень показали значне перевищення норми (СанПіН 4630-88 «Санітарні правила і норми

охорони поверхневих вод від забруднення», втратив чинність у 2017 році, станом на 2021 рік нових норм не затверджено) вмісту нітратів (242%) та гранично допустиме значення вмісту нафтопродуктів, інші показники були в межах норми або інформація по них була відсутня.

Статистика по водовідведенню стоків у поверхневі води існує лише по колишньому Бродівському району. Проте по колишньому району очисні споруди існують лише в м. Броди (потужністю 5 тис. м³/добу) та у двох медичних установах смт. Підкамінь (сумарною потужністю 15 м³/добу), беручи до уваги незначну потужність очисних споруд смт. Підкамінь, їх впливом на статистику можна знехтувати і без додаткової екстраполяції використати наявну статистику як таку що відображає стан речей у Бродівській громаді. У таблиці 13 наведено скид стічних вод після очисних споруд по Бродівській громаді.

Таблиця 13

Рік	Не відповідають нормативам, млн. м ³ /рік	Відповідають нормативам, млн. м ³ /рік	Разом, млн. м ³ /рік
2014	-	0,753	0,753
2015	0,003	0,703	0,706
2016	0,196	0,665	0,861
2017	0,519	0,367	0,886
2018	0,062	1,095	1,157
2019	0,066	0,946	1,012

З наведеної статистики видно, що під впливом розбудови каналізаційної мережі навантаження на очисні споруди поступово зростає і, хоча кількість скидів, що не відповідає нормативам є загалом незначною, проте очисне обладнання є в незадовільному стані і існує загроза виникнення нештатних ситуацій, як наприклад, у 2014–2015 рр., коли упродовж більш ніж 4-х місяців через незадовільний технічний стан очисних споруд в м.Броди їх роботу було призупинено, а нечистоти потрапляли у водойми без очистки, що значно погіршило екологічну ситуацію в поближніх ріках. Зокрема, у результаті досліджень проведених тоді Держекоінспекцією на р. Бовдурка на 300 м нижче від скиду стічних вод було виявлено перевищення норм амонію в 34,8 рази, фосфатів в 9,9 рази, заліза в 8 разів, аніонних синтетичних поверхнево-активних речовин (СПАР) в 5,7 рази.

Держекоінспекція регулярно проводить заміри скидів речовин у водні об'єкти на 2-х підприємствах громади - КП «Бродиводоканал» (стоки в р. Бовдурку) та Бродівської філії нафтопроводу «Дружба» (стоки в систему каналізації м.Броди). Згідно цих даних за період 2011–2019 років, стоки «Бродиводоканалу», починаючи з 2016 року регулярно перевищували норми по ряду показників, а стоки «Дружби» не перевищували гранично допустимих норм. При цьому варто зазначити, що останній раз проби стоків «Дружби» були лабораторно досліджені інспекцією у 2013 році.

Забезпечення питною водою. На території громади існує 7 паспортизованих свердловин води, показники якості якої постійно контролюється та навколо яких встановлено відповідні зони санітарної охорони. Шість з них знаходяться у м.Броди та експлуатуються КП «Бродиводоканал» для забезпечення питною водою мешканців м. Броди, і ще одна знаходиться на території с. Суходоли та використовується для виробничих потреб ДП "Укрспирт". Усі паспортизовані свердловини відповідають санітарним вимогам ДсанПіН 2.2.4-171-10.

Згідно даних КП "Бродиводоканал" втрати питної води становлять 17,6% від загального об'єму піднятої води, що знаходиться в межах допустимої норми (27,9%). Центральним водопостачанням охоплено 80% забудови м. Броди та 18 з 50 сільських населених пунктів або близько 65% населення громади, довжина мережі водопостачання становить 232,5 км. Решта населення отримує питну воду переважно з окремих непаспортизованих скважин та присадибних колодязів контроль якості води яких не проводиться.

Значна частина свердловин, пробурених у господарствах колишніх колгоспів, на даний час не використовується та є безгосподарською і є джерелами забруднення підземних водоносних

горизонтів через відсутність ліквідаційного тампонажу. Сумарний забір води з водних об'єктів Бродівського району в зв'язку зі зменшенням кількості населення та скороченням виробництва значно скоротився з 6,1 млн.м³/рік у 2010 р. до 3,7 млн.м³/рік у 2018 р. Це свідчить про зменшення антропогенного навантаження на місцеві водойми і прямо впливає на покращення їх екологічного стану.

Водоохоронні зони. Значні ділянки території громади що прилеглі до водоймищ (в першу чергу поблизу річок Стир, Суховілка, Бовдурка, Слонівка) належать до водоохоронної зони з обмеженнями щодо провадження господарської діяльності. Згідно законодавства України прибережні захисні смуги на території Бродівської громади повинні складати 25-50 м. Проте на сьогоднішній день частина захисних смуг приватизована та активно експлуатуються населенням (забудовані або використовуються для сільського господарства), що часто унеможливує контроль над ними та створює додаткові ризики забруднення поверхневих вод пестицидами та стоками.

Загроза паводків. На території громади існує доволі розгалужена мережа невеликих річок та потічків. Весняна повінь на них продовжується 3 тижні. Її затяжний характер пояснюється тим, що територія громади має рівнинний ландшафт. Річний хід рівня річок характеризується порівняно невисоким весняним паводком, та високими дощовими паводками.

Також території громади багаті на підземні води що створює особливий режим річок, які в більшості насичуються підземними водами (35-50 % річного стоку). Цей фактор зберігає річки від пересихання і зменшує коливання рівнів протягом всіх сезонів року.

Загалом такі природні чинники створюють відносно стабільну ситуацію, з низькою загрозою підтоплення. З іншого боку, частина житлової забудови та сільськогосподарських угідь знаходиться в потенційно небезпечних межах прибережних захисних смуг та на територіях потенційного розливу рік, зокрема в с. Пониковиця, с. Дітківці та м. Броди. Також, завдяки ландшафтним особливостям, існує ризик підтоплення житлової забудови с.Суходоли.

Місце розташування каналізаційних очисних споруд знаходиться на безпечній відстані від житлової забудови та не затоплюється під час паводків.

Екологічний стан атмосферного повітря

За метеорологічними характеристиками Бродівська громада належить до території з помірним потенціалом забруднення атмосферного повітря та сприятливими умовами розсіювання шкідливих речовин. На території Бродівської та поближніх громад відсутні підприємства, що створюють значні викиди забруднюючих речовин в атмосферу, а основним чинником забруднення є автотранспорт. Додатково доволі високим рівень газифікації населених пунктів дозволяє функціонувати підприємствам та забезпечувати населення опаленням без значної шкоди для навколишнього середовища. Тому, на сьогоднішній день, показники викидів в атмосферу у громаді значно нижчі ніж в середньому по області.

Пересувні джерела забруднення. До пересувних джерел забруднення, присутніх на території громади в першу чергу належать індивідуальний автотранспорт, техніка сільськогосподарського призначення та автобусні маршрути.

На 2020 рік рівень автомобілізації в громаді, а особливо у м.Броди є значно вищим за середній показник по області (близько 200 авто/тисяча жителів) і становить, за оцінкою експертів ТзОВ «Центр проект ЛТД», що здійснювали стратегічну екологічну оцінку Генерального плану м. Броди у 2020 році, близько 280 авто/тисяча жителів). Допускаючи, що рівень автомобілізації сільської місцевості є дещо нижчим ніж у місті можна стверджувати що показник громади є все одно вищим ніж по області.

Кількість автомобілів в громаді постійно зростає. Проте, пропорційно незначна кількість автомобілів, що обладнані пристроями для нейтралізації відпрацьованих газів, загальне старіння автопарку, експлуатація автомобілів з відпрацьованими моторесурсами та низька якість пального, сприяють зросту кількості забруднюючих (токсичних) речовин, що викидаються в атмосферне

повітря. Хімічний склад викидів від пересувних джерел забруднення характеризується перевагою вмісту оксиду вуглецю (до 74%), сполук азоту (12%) та вуглеводнів (11%).

Майже повна відсутність інфраструктури для забезпечення функціонування електромобілів (на території громади присутня лише одна зарядна станція для електромобілів), унеможлиблює ефективне використання цього більш екологічного виду транспорту.

Точні дані по кількості викидів з пересувних джерел відсутні, адже Головне управління статистики у Львівській області не проводить таких розрахунків від 2015 р. Пороте, враховуючи думку експертів ТзОВ «Центр проект ЛТД» та беручи до уваги наявність на території громади інтенсивних автошляхів, а також незначну кількість підприємств, що продукують атмосферні викиди, можна зробити висновок, що близько 90% від загальної кількості викидів забруднюючих речовин в громаді створюється пересувними джерелами забруднення.

Стаціонарні джерела забруднення. Тільки половина стаціонарних джерел забруднення по колишньому Бродівському району обладнані пилоочисними установками (Наукові записки. №2. Ірина Горохівська, Юрій Андрейчук «Геоекологічний аналіз адміністративно-територіальних одиниць на прикладі Бродівського району»). Основними стаціонарними джерелами забруднюючих речовин в атмосферу є резервуари вертикальні сталеві ЛВДС нафтопроводу "Дружба" що продукують випари нафти, меблеве підприємство "Явір", деревообробний цех Бродівського ДЛГ, компанія з виробництва фарб та лаків «Візит», а також місцеві котельні). В таблиці 14 наведені дані щодо викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення.

Таблиця 14

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Львівська область, тис.т	129,37	130,73	121,41	100,20	100,29	103,10	109,10	106,74	88,86
У розрахунку на 1 особу, кг	50,9	51,5	47,8	39,5	40,4	40,7	43,1	42,3	35,3
Бродівський район, тис.т	1,59	1,17	0,70	0,62	0,165	0,58	0,43	0,33	0,39
У розрахунку на 1 особу, кг	26,4	5,1	11,6	10,4	2,8	9,9	7,5	5,7	6,8

Як видно із таблиці - загалом промисловість Бродівського району створювала лише близько 0.7% загальної кількості викидів стаціонарних джерел у Львівській області що в розрахунку на 1 особу складало в 6 разів менше викидів ніж в середньому по області.

Також завдяки впровадженню нових технологій та загальним скороченням виробництва існує тенденція до скорочення кількості викидів від стаціонарних джерел забруднення. Структура викидів у атмосферне повітря по Бродівському районі є наступною:

- неметанові леткі органічні сполуки (НМЛОС) - 75,3%
- оксид вуглецю - 8,7%
- метан - 6%
- діоксид азоту - 3%
- діоксид сірки - 2%
- оксид азоту - 0,5%
- інші речовини - 4,5%

Значна доля НМЛОС в структурі викидів пов'язана перш за все з місцевим виробництвом фарб та лаків, діяльністю АЗС та ЛВДС нафтопроводу "Дружба".

Вплив характеру палив що використовуються на території громади. Для оцінки впливу використаного палива на стан атмосферного повітря було використано статистику по споживанню основних видів палива підприємствами колишнього Бродівського району. Структура споживання виявилася наступною:

- Газ природний - 62,6%
- Дрова для опалення - 13,5%
- Вугілля кам'яне - 2,2%
- Бензин моторний - 7,7%
- Газойлі (паливо дизельне) - 14%

Значні запаси ресурсів деревини та поширення газифікації роблять саме ці види палива найбільш популярними видами палива для роботи підприємств. Доволі високі показники використання бензину та дизельного палива, пов'язані з роботою сільськогосподарської техніки та частини устаткування. Беручи до уваги, що використання кам'яного вугілля призводить до більш як 30-ти кратного збільшення рівня викидів забруднюючих речовин в атмосферу ніж використання природного газу, можна констатувати, що значна роль природного газу в роботі підприємств робить структуру споживання такою, що мінімізує вплив на атмосферне повітря.

Інші джерела екологічного забруднення

Електромагнітне забруднення. Основним джерелом електромагнітного випромінювання в громаді є лінії електропередач. З метою захисту населення від дії електричного поля повітряних ліній електропередачі (ПЛЕ) встановлюють санітарно-захисні зони, території яких розташовують вздовж трас ПЛЕ по обидва їх боки (від 2 до 40 м в залежності від напруги лінії). Загалом в громаді відсутня проблема забудови що не відповідає цим вимогам.

Територію громади пересікають також повітряні лінії ультрависокої напруги 750 кВ буферна зона яких повинна складати 250 м, проте частина житлової забудови с. Салашка та с. Суходоли знаходиться в межах буферної зони що призводить до негативного впливу на її мешканців.

Ці нормативні відстані буферної зони не створюють абсолютну безпеку для мешканців, проте значно послаблюють негативний вплив на організм людини і на даний час є основним запобіжними засобом захисту від електромагнітного забруднення.

Шумове забруднення. Головним джерелом шуму в громаді є автомобільний та залізничний транспорт. Значна частина житлової забудови громади розташована в межах смуг відводу автомобільних доріг (25 - 75 метрів в залежності від категорії автошляху та характеру місцевості) та залізничних колій (25 - 100 метрів). Особливо уражені шумовим забрудненням населені пункти через які проходять траса «Київ - Чоп» та залізниця «Львів - Золотий Поні» і де наявні значні частки житлової забудови незахищеної або недостатньо захищеної шумоізолюючими засобами - зеленими насадженнями чи шумозахисними екранами: с. Суходоли, с. Дітківці, с. Сидинівка, с. Смільне та частина м.Броди.

На 2020 рік рівень автомобілізації м.Броди є значно вищим за середній показник по області (200 авто на тисячу жителів) і становить, за оцінкою експертів ТзОВ «Центр проект ЛТД», близько 280 авто на тисячу жителів. Високий рівень автомобілізації свідчить що шумове забруднення носить не тільки локалізований характер але поширюється по території усїєї громади.

Більшість наявних на території громади шумогенеруючих виробництв, СТО, АЗС та інші об'єкти обслуговування автотранспорту знаходяться за межами житлової забудови і не створюють значного впливу на шумове забруднення території.

Радіаційне забруднення. Заміри рівня радіаційного забруднення атмосфери регулярно проводить метеостанція в м.Броди. Середньорічне значення фону коливається в межах 9 - 13 мкр/год, максимально разовий рівень знаходиться в межах до 16 мкр/год, тоді як природний рівень радіаційного фону становить 25 мкр/год. Таким чином гамма-фон в громаді не перевищує природного фону і не становить екологічної загрози. На території громади та поближніх територіях відсутні радіаційно-небезпечні об'єкти і підприємства та установи, що використовують значні джерела іонізуючого випромінювання.

Екологічна безпека

Загальна характеристика. Протягом останніх десятиліть, разом із загальним скороченням виробництва та переходом на більш сучасні технології, відбулося значне скорочення кількості викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря та зниження ризиків виникнення техногенних катастроф, пов'язаних із промисловим виробництвом. Проте, враховуючи зріст цін на природний газ та наявність на території громади інших доступних енергоресурсів – торфу та деревини, існує ризик поступового переходу на ці більш екологічно шкідливі ресурси і, відповідно збільшення кількості викидів в атмосферу.

На сьогодні фінансові надходження від екологічного податку, що сплачують підприємства громади, не покривають витрати на утримання місцевих природоохоронних систем. Також, попри виявлення грубих порушень екологічного законодавства за останні роки відсутні надходження від штрафних санкцій.

Загалом загальні витрати на охорону навколишнього середовища із розрахунку на одного мешканця громади є одними з найнижчих по області. Така ситуація веде до зросту рівня зношеності природоохоронних засобів та зниження рівня екологічної безпеки громади.

Значні поклади торфу на території громади створюють загрозу пожеж, що особливо небезпечно, враховуючи близькість торфовищ до населених пунктів. Велика кількість водойм та лісів на території громади, попри очевидні переваги в можливості використання їх рекреаційного потенціалу, зумовлює необхідність виділення додаткових коштів на забезпечення їхньої екологічної безпеки. Зокрема підтримання сприятливого гідрологічного режиму (розчистка русел, захист від підтоплення тощо) та захист лісів від пожег та засмічення.

Наявна проблема поводження з ТПВ створює додаткові екологічні ризики: окрім постійно виникаючих стихійних сміттєзвалищ, в недавньому часі додався ризик, пов'язаний зі закриттям Грибовицького сміттєзвалища, створивши загрозу несанкціонованого вивезення сміття зі Львова на територію Бродівської громади. Внаслідок відсутності контролю за сміттям що накопичується на сміттєзвалищах та системи їх охорони існує ризик самовільного загоряння сміття або підпалів.

На території Бродівської та поближніх громад відсутні значні техногенно-небезпечні об'єкти, які, у випадку аварій, можуть суттєво вплинути на екологічну ситуацію і призвести до негативного впливу на здоров'я населення. Розгалужена газотранспортна система, проходження через територію громади магістральних нафтопроводів «Дружба» та «Одеса-Броди», а також значних залізничних та авто- магістралей створюють додаткові екологічні ризики для громади, проте загалом можна констатувати, що Бродівська громада характеризується відносною стабільністю екологічних показників.

Витрати на охорону навколишнього природного середовища. Загальні витрати на охорону навколишнього природного середовища по Бродівському району наведені у таблиці 15*.

Таблиця 15

	2010	2015	2016	2017	2018
Львівська область, тис.грн; без ПДВ	253 974,5	402136,3	503 494,4	707 844,8	936420,6
Бродівський район, тис.грн; без ПДВ	169,2	2858,7	340,8	630,7	859,9

**включають капітальні інвестиції, поточні витрати та інвестиції в капітальний ремонт основних засобів*

Як видно із таблиці – попри позитивну тенденцію до зросту кількості витрат на охорону природного середовища, виділених коштів не вистарчає для забезпечення задовільного рівня екологічної безпеки громади, про що свідчать неодноразові випадки загострення екологічної ситуації, наведені вище у цьому розділі. Характерним є також факт що протягом 2010-2014 років інвестиції в капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення по Бродівському районі були взагалі відсутні.

Існує значна диспропорцію між показниками середніх витрат на охорону навколишнього природного з розрахунку на одного мешканця в рік по Львівській області (370,7 грн/мешканець) та Бродівському районі (14,7 грн/мешканець).

4. Зобов'язання в сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення, що стосуються Стратегії

Захист гарантованого ст. 50 Конституції України права на безпечне для життя і здоров'я довкілля, а також підтримка екологічної рівноваги на території України є одним з найважливіших завдань України як цивілізованої проєвропейської держави в межах здійснення політики щодо охорони навколишнього природного середовища. Положеннями Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» передбачено, що забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини є неодмінною умовою сталого економічного та соціального розвитку України.

З підписанням Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони, Україна взяла на себе зобов'язання посилення природоохоронної діяльності. Адже це матиме позитивні наслідки для громадян і підприємств в Україні та Європейському Союзі, зокрема, через покращення системи охорони здоров'я, збереження природних ресурсів, підвищення економічної та природоохоронної ефективності, інтеграції екологічної політики в інші сфери політики держави, а також підвищення рівня виробництва завдяки сучасним технологіям.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (№ 2697-VIII від 28.02.2019). Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019) має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

Відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики» (№ 156-VIII від 05.02.2015) одним з пріоритетів державної регіональної політики є створення ефективної системи охорони навколишнього природного середовища шляхом врахування екологічної складової у стратегіях регіонального розвитку, оцінювання, вирівнювання та зниження техногенно-екологічного навантаження на довкілля у регіонах (ст. 6, п. 1).

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (№ 1264-XII від 26.06.91) визначено (ст. 20⁴), що до компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

- забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на відповідній території;
- участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;
- участь у розробленні стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;
- реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;
- затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території);

- видача дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;
- реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку;
- вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

Основними міжнародними правовими документами щодо CEO є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про CEO) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення CEO регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№ 2354-VIII від 20.03.2018).

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (№ 214/95-ВР від 06.06.95) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

У зв'язку з набранням чинності з 04.06.2017 Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 № 1830-VIII, повноваження стосовно видачі дозволів на спеціальне водокористування передано Державному агентству водних ресурсів України.

Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»;
- Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».

Правове й інституційне регулювання та ключові екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначаються в Законі України «Про охорону атмосферного повітря» (2707-XII від 16.10.92). Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачою дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян - підприємців, які отримали такі дозволи»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;
- Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про зміст та порядок складання звіту проведення інвентаризації викидів забруднюючих речовин на підприємстві»;

- Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів»;
- «Гранично допустимі концентрації хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць», затверджені т.в.о. головного державного санітарного лікаря України.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про відходи» (№ 187/98-ВР від 05.03.1998) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються статтею 20 закону «Про відходи».

Закон України «Про рослинний світ» (№ 591-XIV від 09.04.1999) визначає, що під час розроблення проєктів законодавчих актів, загальнодержавних, міждержавних, регіональних програм необхідно враховувати такі вимоги:

- збереження природної просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного світу;
- збереження умов місцезростання дикорослих рослин і природних рослинних угруповань;
- науково обґрунтоване, невиснажливе використання природних рослинних ресурсів;
- здійснення заходів щодо запобігання негативному впливу господарської діяльності на рослинний світ;
- охорони об'єктів рослинного світу від пожеж, захист від шкідників і хвороб;
- здійснення заходів щодо відтворення об'єктів рослинного світу;
- регулювання поширення та чисельності дикорослих рослин і використання їх запасів з урахуванням інтересів охорони здоров'я населення (ст. 5).

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-XII від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також у ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

5. Опис ймовірних наслідків реалізації Стратегії для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

5.1. Ймовірний екологічний вплив Стратегії на складові довкілля

Ймовірні негативні наслідки для довкілля від реалізації Стратегії визначалися відповідно до контрольного переліку, наведеного в таблиці 16.

Таблиця 16

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Атмосферне повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел		✓		+
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		✓		+
3. Погіршення якості атмосферного повітря		✓		+
4. Появу джерел неприємних запахів			✓	
Водні ресурси				
5. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			✓	+
6. Збільшення скидання кар'єрних вод у водні об'єкти			✓	
7. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню			✓	
8. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очищення стічних вод		✓		+
9. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких як паводки або підтоплення)		✓		+
10. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту			✓	
11. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			✓	
12. Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод			✓	
13. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів			✓	
14. Забруднення підземних водоносних горизонтів			✓	
Відходи				
15. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів		✓		+
16. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			✓	
17. Збільшення кількості відходів I-III класів небезпеки		✓		+
18. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами			✓	
19. Утворення або накопичення радіоактивних відходів			✓	
Земельні ресурси				
20. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			✓	
21. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії			✓	

22. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу			✓	
23. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури			✓	
24. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель		✓		+
25. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями Стратегії та цілями місцевих громад (населених пунктів)		✓		+
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
26. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)			✓	+
27. Зміни у кількості видів рослин або тварин, чисельності або територіальному представництві			✓	
28. Збільшення площ зернових культур або с/г угідь в цілому			✓	
29. Порушення або деградація середовищ існування диких видів тварин		✓		+
30. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей			✓	+
31. Будь-який вплив на об'єкти історико-культурної спадщини		✓		+
32. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появі естетично неприйнятних місць руйнування пам'яток природи тощо)		✓		+
Населення та інфраструктура				
33. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території			✓	
34. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі			✓	
35. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему. Зміни в структурі транспортних потоків			✓	
36. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень			✓	
37. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги			✓	+
38. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			✓	+
Екологічне управління та моніторинг				
39. Послаблення правових та економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			✓	
40. Погіршення екологічного моніторингу			✓	+
41. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження			✓	+

42. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			✓	
Інше				
43. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			✓	+
44. Суттєве вилучення будь-якого виду невідновного ресурсу			✓	
45. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії			✓	+
46. Суттєве порушення якості природного середовища			✓	
47. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому			✓	
48. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей			✓	

На основі оцінок, представлених в *таблиці 16*, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії:

Атмосферне повітря. Ймовірно до збільшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, а відтак – погіршення його якості, від стаціонарних і пересувних джерел може призвести реалізація наступних завдань Стратегії:

- 1.1.1. Формування інвестиційної політики громади
- 1.1.2. Сприяння створенню ефективної логістичної інфраструктури території
- 1.2.1. Підтримка малого і середнього підприємництва за перспективними напрямками
- 1.2.2. Підтримка сільських виробників
- 1.3.1. Підтримка наявної та розбудова туристично-рекреаційної інфраструктури

Водночас, Стратегія містить завдання, реалізація яких має призвести до зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних і пересувних джерел і відповідно до покращення якості атмосферного повітря, зокрема:

- 2.1.1. Формування новітнього освітнього простору (в частині – забезпечення ефективної системи підвезення учасників освітнього процесу через закупівлю шкільних автобусів та оптимізацію маршрутів)
- 3.1.1. Розробка планувальних, містобудівних документів
- 3.1.2. Розвиток інженерної інфраструктури
- 3.1.3. Дорожня інфраструктура
- 3.1.4. Розвиток громадського простору
- 3.1.6. Енергоефективна громада
- 3.2.2. Комплексна система поводження з відходами
- 3.2.3. Екологічна безпека
- 4.1.2. Покращення якості надання публічних послуг
- 4.2.1. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців

В цілому Стратегія націлює на вирішення проблем поліпшення стану атмосферного повітря сучасними, інноваційними методами, однак при реалізації завдань Стратегії слід забезпечити прив'язку відповідних заходів до конкретних джерел забруднень.

Водні ресурси. Ймовірно до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі водні об'єкти, погіршення якості поверхневих вод і збільшення навантаження на каналізаційні системи

може призвести реалізація таких завдань і заходів Стратегії:

- 1.1.1. Формування інвестиційної політики громади
- 1.1.2. Сприяння створенню ефективної логістичної інфраструктури території
- 1.2.1. Підтримка малого і середнього підприємництва за перспективними напрямками
- 1.2.2. Підтримка сільських виробників
- 1.3.1. Підтримка наявної та розбудова туристично-рекреаційної інфраструктури

Однак, Стратегія містить значну кількість завдань та заходів, реалізація яких має призвести до зменшення навантаження на каналізаційні системи та зменшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі водні об'єкти, що не призводитиме до погіршення якості поверхневих вод, а навпаки - покращення ситуації. Це такі завдання:

- 2.2.1. Розбудова первинної ланки медичних закладів (в частині - будівництво, реконструкція, капітальні ремонти)
- 2.2.2. Розбудова спеціалізованої мережі медичних закладів
- 3.1.1. Розробка планувальних, містобудівних документів
- 3.1.2. Розвиток інженерної інфраструктури
- 3.2.2. Комплексна система поводження з відходами
- 3.2.3. Екологічна безпека
- 4.1.2. Покращення якості надання публічних послуг
- 4.2.1. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців

Поводження з відходами. Ймовірно до збільшення обсягів утворюваних промислових і твердих побутових відходів може призвести реалізація таких завдань і заходів Стратегії:

- 1.1.1. Формування інвестиційної політики громади
- 1.1.2. Сприяння створенню ефективної логістичної інфраструктури території
- 1.2.1. Підтримка малого і середнього підприємництва за перспективними напрямками
- 1.2.2. Підтримка сільських виробників
- 1.3.1. Підтримка наявної та розбудова туристично-рекреаційної інфраструктури

Разом з тим, Стратегія передбачає завдання та заходи, реалізація яких має призвести до покращення ситуації за рахунок наступних завдань:

- 3.1.2. Розвиток інженерної інфраструктури
- 3.1.4. Розвиток громадського простору
- 3.2.2. Комплексна система поводження з відходами
- 3.2.3. Екологічна безпека
- 4.1.2. Покращення якості надання публічних послуг
- 4.2.1. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців

Земельні ресурси. Стратегія не передбачає заходів, які б спричинили посилення ерозії ґрунтів, зміни рельєфу, появу шкідливих природних явищ - землетруси, селі, зсуви, провали поверхні землі тощо. Потенційно можливими є загрози від зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель та виникнення конфліктів між ухваленими цілями Стратегії та цілями місцевих громад (населених пунктів). Позитивні зміни у землекористуванні можливі внаслідок реалізації наступних завдань та заходів:

- 1.1.1. Формування інвестиційної політики громади
- 1.2.3. Розвиток інфраструктури підтримки бізнесу
- 3.1.1. Розробка планувальних, містобудівних документів
- 3.2.2. Комплексна система поводження з відходами
- 4.2.1. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців

Водночас варто зазначити, що у Стратегії відсутні завдання зі збереження та підвищення родючості ґрунтів, запобігання хімічному забрудненню земель.

Біорізноманіття. У Стратегії не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду. Разом з тим потенційну загрозу може нести реалізація завдання:

1.3.1. Підтримка наявної та розбудова туристично-рекреаційної інфраструктури

При цьому, Стратегія містить такі завдання, реалізація яких сприятиме збереженню біорізноманіття та покращенню стану об'єктів природно-заповідного фонду:

3.1.4. Розвиток громадського простору

3.2.1. Громадська безпека

Водночас варто зазначити, що у Стратегії відсутні завдання щодо запобігання порушення або деградації середовищ існування диких видів тварин внаслідок вирубок лісових насаджень.

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Загалом аналіз Стратегії не демонструє явних загроз негативного впливу на рекреаційні зони та об'єкти культурної спадщини. Однак, певні завдання можуть нести окремі ризики, зокрема:

1.2.1. Підтримка малого і середнього підприємництва за перспективними напрямками

1.3.2. Створення та розвиток нових туристичних пропозицій

Водночас, у Стратегію включено завдання, які цільово орієнтовані на покращення ситуації з рекреаційними зонами та культурною спадщиною. Це такі завдання та заходи:

1.3.1. Підтримка наявної та розбудова туристично-рекреаційної інфраструктури

3.1.1. Розробка планувальних, містобудівних документів

3.1.4. Розвиток громадського простору

3.1.5. Збереження історико-архітектурних пам'яток

4.2.1. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців

4.2.2. Підвищення активності організацій громадянського суспільства, особливо молодіжних

Населення та інфраструктура. Стратегія не містить завдань та заходів, реалізація яких нестиме нові ризики для життєдіяльності та здоров'я населення. При цьому Стратегічна ціль 2. Розвиток людського капіталу та Стратегічна ціль 3. Територія комфортного і безпечного життя містять низку відповідних завдань, спрямованих на покращення стану інфраструктури та здоров'я мешканців громади, а саме:

2.1.1. Формування новітнього освітнього простору

2.1.2. Розвиток позашкільної освіти

2.2.1. Розбудова первинної ланки медичних закладів

2.2.2. . Розбудова спеціалізованої мережі медичних закладів (вторинна ланка, невідкладна допомога)

2.2.3. Розвиток системи надання соціальних послуг

2.3.1. Трансформація та модернізація закладів культури

2.4.1. Сприяння створенню спортивної інфраструктури для занять фізичною культурою і спортом

2.4.2. Розвиток фізичної культури

3.1.2. Розвиток інженерної інфраструктури

3.1.3. Дорожня інфраструктура

3.1.4. Розвиток громадського простору

3.2.1. Громадська безпека

3.2.3. Екологічна безпека

Екологічне управління, моніторинг та інше. Стратегія спрямована на стале природокористування й охорону довкілля. Стратегія не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Окрім того, Стратегією передбачено низку завдань, реалізація яких має сприяти вдосконаленню екологічного управління, поглибленню екологічної безпеки, становленню й розвитку систем екологічного моніторингу та контролю, у тому числі за участю самих мешканців, а саме:

4.1.1. Удосконалення системи управління громадою

4.1.2. Покращення якості надання публічних послуг

4.2.1. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців

4.2.2. Підвищення активності організацій громадянського суспільства, особливо молодіжних

Ймовірність негативного впливу на довкілля внаслідок реалізації окремих завдань Стратегії є низькою. Можливість впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності чинитимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, також є незначною.

5.2. Ймовірний екологічний вплив Стратегії на складові довкілля у транскордонному вимірі

Враховуючи географічне розташування Бродівської територіальної громади на значній відстані від меж сусідніх держав, рівні впливів планованої діяльності не перевищують відстані до меж сусідніх держав. Транскордонні наслідки від реалізації Стратегії розвитку Бродівської територіальної громади до 2027 року не матиме суттєвого впливу на довкілля.

6. Завдання, що передбачаються вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків реалізації Стратегії розвитку

Під час проведення аналізу ймовірних негативних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії було виявлено ряд операційних цілей, завдання яких потребують серйозної уваги під час їх реалізації, щоб не припустити негативного впливу на довкілля, або які доцільно скоригувати для того, щоб посилити позитивні наслідки для довкілля та здоров'я населення внаслідок реалізації Стратегії. Відповідні пропозиції наведені в таблиці 17.

Таблиця 17

Стратегічна ціль 1. Конкуレントоздатна та інноваційна економіка		
Операційні цілі	Завдання	Пропозиції*
1.1. Покращення інвестиційної привабливості території	1.1.1. Формування інвестиційної політики громади	<ul style="list-style-type: none"> Розроблення та впровадження спеціальних екологічних критеріїв для оцінки інвестиційних проєктів Сприяння створенню кластерів з перероблення промислових та твердих побутових відходів
1.2. Підтримка підприємницької діяльності	1.2.1. Підтримка малого і середнього підприємництва за перспективними напрямками	<ul style="list-style-type: none"> Сприяння розвитку екологічно дружнього («зеленого») малого та середнього бізнесу Створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу у сфері поводження з побутовими та промисловими відходами
	1.2.2. Підтримка сільських виробників	<ul style="list-style-type: none"> Сприяння розвитку органічного землеробства
1.3. Розвиток туристичної галузі	1.3.1. Підтримка наявної та розбудова туристично-рекреаційної інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> Розширення площі об'єктів природно-заповідного фонду та поліпшення стану природоохоронних територій Запобігання проявам негативного впливу на ландшафти внаслідок туристично-рекреаційної діяльності
	1.3.2. Створення та розвиток нових туристичних пропозицій	<ul style="list-style-type: none"> Сприяння розвитку екологічного туризму.
Стратегічна ціль 2. Розвиток людського капіталу		
Операційні цілі	Завдання	Пропозиції*
2.1. Інноваційна освіта	2.1.1. Формування новітнього освітнього простору	<ul style="list-style-type: none"> Розвиток освіти для сталого розвитку та екологічної освіти
	2.1.2. Розвиток позашкільної освіти	
Стратегічна ціль 3. Територія комфортного і безпечного життя		
Операційні цілі	Завдання	Пропозиції*
3.1. Сталий розвиток території	3.1.4. Розвиток громадського простору	<ul style="list-style-type: none"> Поліпшення стану природоохоронних територій Розробка схеми санітарної очистки населених пунктів громади
	3.1.6. Енергоефективна громада	<ul style="list-style-type: none"> Проведення інформаційних кампаній щодо можливостей отримання «теплих» кредитів
Стратегічна ціль 4. Ефективне врядування		

Операційні цілі	Завдання	Пропозиції*
4.1. Прозора і ефективна влада	4.1.1. Удосконалення системи управління громадою	Формування системи інформування населення про стан довкілля.
4.2. Активні громадяни	4.2.1. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців	Формування системи інформування населення щодо питань біорізноманіття, зміни клімату та збереження довкілля
	4.2.2. Підвищення активності ОГС, особливо молодіжних	Підтримка громадських екологічних ініціатив, у тому числі молодіжних

** Пропозиції містять додаткові заходи, які пропонується внести до «Потенційно можливих сфер реалізації проєктів»*

7. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив

У процесі виконання стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Бродівської територіальної громади до 2027 року були вивчені альтернативи та їх можливий вплив на навколишнє середовище:

- Альтернатива 1: «Варіант нульової альтернативи»
- Альтернатива 2: «Варіант реалізації проєкту Стратегії».

У "Варіанті нульової альтернативи" розглядалася ситуація гіпотетичного сценарію, за яким не затверджуються заходи, що передбачаються ужити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії розвитку Бродівської ТГ. Цей сценарій можна розуміти як продовження поточних (часто несприятливих) екологічних тенденцій, описаних у розділах цього звіту. При «Варіанті нульової альтернативи» проблеми, у тому числі екологічні, продовжуватимуть існувати, що не забезпечить досягнення поставленої мети Стратегії та не вирішить проблеми стану навколишнього природного середовища та здоров'я населення, а в майбутньому не забезпечуватиме дотримання міжнародних та вітчизняних норм щодо стану довкілля.

Крім того, не забезпечується в повній мірі досягнення Стратегічної цілі 4 "Чисте довкілля" Стратегії розвитку Львівської області на 2021-2027 роки, її операційних цілей та завдань, що відображає *таблиця 18*.

Таблиця 18

Операційні цілі	Завдання
4.1. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря	4.1.1. Зменшення забруднення водних ресурсів скидами стічних вод. Ефективне та раціональне використання водних об'єктів 4.1.2. Зменшення шкідливої дії вод підтоплення і затоплення територій 4.1.3. Зменшення забруднення повітряного басейну та запобігання змінам клімату
4.2. Формування екологічної свідомості населення та комплексної системи поводження з відходами	4.2.1. Зменшення обсягів утворених відходів, у тому числі небезпечних 4.2.2. Покращення системи утилізації усіх видів відходів 4.2.3. Виховання екологічно свідомого суспільства
4.3. Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій	4.3.1. Збереження цінних природних територій та об'єктів природно-заповідного фонду 4.3.2. Відновлення лісів та підвищення їх багатофункціональної ролі

Отже, обрання Альтернативи 2 є найбільш прийнятним для врегулювання порушеного питання, адже шляхами розв'язання екологічних проблем в громаді є реалізація комплексу природоохоронних заходів. На основі аналізу та порівняння наявних перспектив розвитку території Бродівської громади прийнято варіант - "Варіант реалізації проєкту Стратегії", що в більшій мірі відповідає встановленим цілям екологічної політики на місцевому та регіональному рівнях та в більшій мірі сприяє досягненню сприятливого в санітарно-екологічному відношенні середовища, його благоустрою, підвищує комфортність проживання населення.

8. Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Стратегії для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

CEO не завершується прийняттям рішення про затвердження Стратегії. Значущі наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Стратегії, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» встановлює необхідність здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля (ст. 17). Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дає можливість отримати інформацію про реалізацію Стратегії;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості CEO);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що Стратегія виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей CEO. Для організації моніторингу у Стратегії пропонується використати Комісію з управління впровадження Стратегії, яка формується розпорядженням Голови, а до її складу входять особи, які представляють найважливіших учасників процесу планування й реалізації Стратегії: представники Бродівської міської територіальної громади, представники бізнесу, громадських організацій, які брали участь у її розробці.

Підсумки моніторингу підводяться один раз на рік у вигляді річних звітів. Фіксуються та аналізуються: ступінь виконання кожного завдання; невиконані завдання, причини відхилення, пропозиції; дані за індикаторами, що відображають результат реалізації заходів; оцінка потреб у фінансуванні; пропозиції щодо вдосконалення діючої системи моніторингу.

Оцінка ефективності Стратегії розвитку Бродівської територіальної громади до 2027 року, тобто ступеня та масштабів досягнення запланованих цілей описана в розділі «Система індикаторів моніторингу виконання Стратегії». Спеціальні показники досягнення результатів реалізації Стратегії щодо кожної операційної цілі наведені в Плані заходів із впровадження Стратегії на 2022-2024 роки.

У таблиці 19 подано перелік екологічних індикаторів до операційних цілей, які мають пряме відношення до наслідків реалізації Стратегії Бродівської громади для довкілля, а також необхідне значення індикатора: ↑ - означає заплановане зростання показника, ↓ - означає заплановане зменшення показника.

Таблиця 19

Операційні цілі	Завдання	Індикатори	Значення індикатора
Стратегічна ціль 3. Територія комфортного і безпечного життя			
3.1. Сталий розвиток території	3.1.2. Розвиток інженерної інфраструктури	Об'єм неочищених стоків, які потрапляють у воду	↓
		Кількість домогосподарств, не охоплених системою каналізації	↓
	3.1.6. Енергоефективна громада	Економія бюджетних коштів в результаті впровадження енергоефективних заходів	↑
		Обсяги коштів залучених населенням в рамках «теплих кредитів»	↑

3.2. Безпечне середовище	3.2.1.Громадська безпека	Кількість випадків спалювання сухою	↓
		Кількість випадків підтоплення земельних ділянок	↓
	3.2.2. Комплексна система поводження з відходами	Частка мешканців, які уклали угоди на вивезення ТПВ	↑
		Обсяг відсортованої та проданої вторсировини	↑
		Кількість стихійних сміттєзвалищ	↓
		Кількість випадків екологічного вандалізму	↓
	3.2.3.Екологічна безпека	Кількість зареєстрованих випадків забруднення навколишнього середовища та накладення адміністративних штрафів	↓
		Обсяг фінансування заходів з охорони навколишнього природного середовища	↑
Стратегічна ціль 4. Ефективне врядування			
4.2. Активні громадяни	4.2.1. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців	Кількість осіб, залучених до заходів з екологічної освіти	↑
	4.2.2. Підвищення активності ОГС, особливо молодіжних	Кількість реалізованих екологічних ініціатив, у тому числі – через «Бюджет участі»	↑

Система додатково запропонованих СЕО індикаторів включає екологічні індикатори для яких є моніторингові дані. Перелік пропонованих додаткових індикаторів до Стратегії Бродівської ТГ наведена у таблиці 20.

Таблиця 20

№	Індикатори	Значення індикатора
	<i>Забруднення повітря</i>	
1.	Індекс забруднення атмосфери	↓
	<i>Водні ресурси</i>	↓
2.	Обсяги скидання очищених і недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти	↑
3.	Якість води у річках та водоймах громади	↑
	<i>Ґрунти</i>	
4.	Частка сільськогосподарських угідь під органічним виробництвом у загальній площі сільськогосподарських угідь	↑
	<i>Озеленення</i>	
5.	Рівень озеленення території громади	↑
6.	Лісистість території	↑
	<i>Енергетика</i>	
7.	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності	↓
	<i>Відходи</i>	
8.	Обсяги накопичених відходів	↓
	<i>Природно-заповідний фонд</i>	
9.	Частка площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду у загальній території	↑

	громади	
	<i>Здоров'я населення</i>	
10.	Рівень захворюваності населення громади	↓
11.	Кількість новоутворень у жителів громади	↓

9. Резюме нетехнічного характеру, розраховане на широку аудиторію

1. За підсумками CEO підготовлено «Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Бродівської міської територіальної громади до 2027 року» у відповідності до затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 р. № 296 Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування
2. Стратегії розвитку Бродівської міської територіальної громади (Стратегія) є одним із головних стратегічних документів для розроблення систем стратегічних, прогнозних і програмних документів щодо здійснення місцевої та регіональної політики.
3. Аналіз стратегічних цілей та завдань відповідних державних і регіональних стратегій екологічної політики та стратегічних цілей і завдань Стратегії розвитку Бродівської ТГ свідчить про те, що ці цілі та завдання в більшій мірі узгоджені і не суперечать одні одним.
4. Особливо важливими є заходи стратегічної цілі 4. Ефективне врядування Стратегії розвитку Бродівської ТГ в частині залучення до планування і реалізації природоохоронної політики усіх зацікавлених сторін; забезпечення участі громадськості у прийнятті управлінських рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища та природокористування.
5. В процесі аналізу поточного стану навколишнього середовища були використані статистичні дані та офіційні дані регіональних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я. Окрім того, були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища на локальному та регіональному рівні.
6. За метеорологічними характеристиками Бродівська громада належить до території з помірним потенціалом забруднення атмосферного повітря та сприятливими умовами розсіювання шкідливих речовин. На території громади відсутні підприємства, що створюють значні викиди забруднюючих речовин в атмосферу, а основним чинником забруднення є автотранспорт. Варто врахувати, що значні площі громади покриті лісовою рослинністю, що позитивно впливає на екологічну ситуацію
7. Враховуючи зріст цін на природний газ та наявність на території громади інших доступних енергоресурсів – торфу та деревини, існує ризик поступового переходу на ці більш екологічно шкідливі ресурси і, відповідно збільшення кількості викидів в атмосферу.
8. Система централізованого водовідведення існує лише в м.Броди (50%). У 100% сільських населених пунктів громади використовуються подвірні туалети з вигребами. Через геологічні особливості території громади будь які забруднення ґрунту швидко проникають в підземні води, що негативно позначається на стані водоймищ та створює додаткові екологічні ризики.
9. Одним з основних джерел негативного впливу на екологію ґрунтів громади є інтенсивне ведення сільськогосподарської діяльності, що призводить до виснаження ґрунтів, порушення їхньої мікрофлори та забруднення. Також у сільськогосподарському виробництві спостерігається тенденція до зросту кількості внесених мінеральних добрив. Цей фактор створює додаткові екологічні ризики.
10. Основним джерелом утворення твердих побутових відходів (ТПВ) є домогосподарства. При цьому кількість ТПВ з розрахунку на одного мешканця громади є нижчим ніж середній показник по Львівській області.
11. На території Бродівської та поближніх громад відсутні значні техногенно-небезпечні об'єкти, які, у випадку аварій, можуть суттєво вплинути на екологічну ситуацію і призвести до негативного впливу на здоров'я населення.
12. На сьогодні фінансові надходження від екологічного податку, що сплачують підприємства, не покривають витрати на утримання місцевих природоохоронних систем. Загальні витрати на

охорону навколишнього середовища із розрахунку на одного мешканця громади є одними з найнижчих по області. Така ситуація веде до зросту рівня зношеності природоохоронних засобів та зниження рівня екологічної безпеки громади.

13. Враховуючи відсутність даних про територіальні закономірності поширення різних класів хворіб населення та причинні зв'язки зі станом довкілля території громади очікувані зміни в стані здоров'я населення, в разі якщо Стратегію не буде затверджено, є мало прогнозованими. Проте невиконання заходів щодо установ охорони здоров'я негативно впливатиме на доступність та рівень медичного обслуговування населення. Якщо План заходів із впровадження Стратегії не буде впроваджений неповний рівень забезпечення території системами інженерної інфраструктури, зокрема централізованого водопостачання та каналізування, залишатиме потенційні ризики негативного впливу на здоров'я населення.
14. В процесі стратегічної екологічної оцінки Стратегії було розглянуто регіональні і місцеві програми, що містять екологічні цілі та відповідні завдання у сфері охорони здоров'я та соціально-економічного розвитку які стосуються території Бродівської громади. Результати аналізу цілей та завдань екологічної політики визначених у вищезазначених документах показали значну ступінь відповідності цілям визначеним в Стратегії та їх врахування в Плані заходів із впровадження Стратегії на 2022-2024 роки. Стратегія враховує більшість з них, а також пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.
15. В пропонованому Звіті СЕО проведена оцінка потенційних кумулятивних впливів запланованих завдань Стратегії на окремі компоненти навколишнього середовища (повітря, вода, ґрунт, біорізноманіття, соціально-економічне середовище). Проведений аналіз виявив потенціал для позитивного впливу Стратегії на навколишнє середовище та здоров'я населення. Водночас були проаналізовані потенційні негативні наслідки, що можуть виникнути внаслідок реалізації окремих завдань.
16. З метою запобігання, мінімізації та пом'якшення потенційних негативних наслідків запропонована низка заходів, які доповнюють задекларовані завдання Стратегії в частині посилення екологічної складової.
17. На основі аналізу та порівняння наявних перспектив розвитку території Бродівської громади була прийнята альтернатива - "Варіант реалізації проекту Стратегії", що в більшій мірі відповідає встановленим цілям екологічної політики на місцевому та регіональному рівнях та в більшій мірі сприяє досягненню сприятливого в санітарно-екологічному відношенні середовища, його благоустрою, підвищує комфортність проживання населення.
18. У ході здійснення СЕО були розроблені пропозиції щодо моніторингу екологічних впливів, пов'язаних з реалізацією Стратегії. Моніторинг охоплює спостереження за джерелами і факторами антропогенних впливів та за ефектами, які спричиняються цими впливами у довкіллі. Для спостереження за здійсненням заходів Стратегії та оцінки їх виконання обрані індикатори стану атмосферного повітря, водних ресурсів, озеленення, енергозбереження, поводження з відходами, здоров'я населення та розроблені додаткові екологічні індикатори до операційних цілей, які мають пряме відношення до наслідків реалізації Стратегії для довкілля та здоров'я людей.
19. Реалізація Стратегії з великою мірою вірогідності не повинна призвести до виникнення нових негативних впливів на довкілля, у т.ч. на здоров'я населення, але за умови повного фінансування та забезпечення виконання всіх завдань Стратегії, які мають екологічну спрямованість.